Ազգ
Azg armenian daily

4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1997 ՇԱԲԱԹ #190 (1444)

Բորիս Ելցինը սպառնաց ցրել Պետդուման

3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, BBC. Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը խստորեն քննադատեց Պետդումային, որում մեծամասնությունն ընդդիմադիր կուսակցություններին է պատկանում։ Նախագահի խոսքերով, Ռուսաստանի ժողովուրդը հոգնել է պատգամավորների մշտական քաղաքական խարդավանքներից եւ նրանց անպատասխանատու վարքից։ Ամենշաբաթյա իր ռադիոուղերձում Բորիս Ելցինն ասաց, թե մտադիր չէ այլեւս հանդուրժել Պետդումայի անկարողությունը հաստատելու տնտեսական եւ սոցիալական բարեփոխումների փաթեթը։ Կոմունիստների առաջնորդ Գենադի Զյուգանովը մեղադրեց Ելցինին շանտաժ կիրառելու մեջ եւ հայտարարեց, որ չի ենթարկվի կառավարության ճնշմանը։ Ինչպես հաղորդեց BBC-ի Մոսկվայի թղթակիցը, Ելցինի ելույթը պետք է մեկնաբանել որպես Պետդուման ցրելու սպառնալիք։ Ըստ սահմանադրության, նախագահն ունի այդ իրավունքը։

ՍՓՅՈՒՌՔ-ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Միացեալ հայկական ֆոնդը 200 միլիոն դոլար նպաստ հայթայթած է Հայաստանին անցեալ 8 տարիներուն

ԳԼԵՆԴԵՅԼ, ԿԱԼԻՖՈՌՆԻԱ. Միացեալ հայկական ֆոնդի 95-րդ մարդասիրական թռիչքը ժամանեց Հայաստան սեպտեմբեր 28-ին՝ փոխադրելով 6,8 միլիոն դոլար արժողութեամբ ապրանք։ Այսպիսով, անցեալ ութ տարիներու ընթացքին ֆոնդի հայթայթած օժանդակութեան գումարը հասաւ 200 միլիոն դոլարի։

Այս վերջին թռիչքին համար, Միացեալ հայկական ֆոնդի ջանքերով հանգանակուեցաւ մօտ 6 միլիոն դոլար արժողութեամբ դեղորայք եւ բժշկական սարքեր, որոնք առողջապահական նախարարութեան կողմէ պիտի բաշխուին Հայաստանի հիւանդանոցներուն։

Հետեւեալ կազմակերպութիւնները ապրանքներ նուիրեցին Միացեալ հայկական ֆոնդի 95-րդ թռիչքին. Միացեալ մեթոդական եկեղեցւոյ յանձնախումբը 364,000 դոլար արժողութեամբ, Հայկական բարեգործական ընդհանուր միութիւնը 82,000 դոլար, Լիքուիֆարմ ընկերութիւնը 72,000, Միացեալ Նահանգներու ջերմուժի նախարարութիւնը 66,000, Ամերիկայի հայ աւետարանչական ընկերակցութիւնը 38,000 դոլար, Հայաստանի մանուկներու սրտաբանական կեդրոնը 37,000 դոլար, Հայաստանի Ամերիկեան համալսարանը 37,000 եւ Միացեալ Նահանգներու կորիզային կանոնաւորման յանձնախումբը 37,000 դոլար.

Այս թռիչքին ապրանքներու նուիրատուութեամբ իրենց մասնակցութիւնը բերին նաեւ կալիֆոռնիաբնակ Ալիս Նաւասարդեանը 25,000 դոլար, Սան Ֆրանսիսկոյի շրջանի Հայաստանի բարեկամները 24,000, Ամերիկայի կարմիր խաչը 23,000, Թէքէեան մշակութեան միութիւնը 43 արկղ գիրք, կալիֆոռնիաբնակ Թաթուլ Մանասերեանը 17,000 եւ Հայկական օգնութեան ֆոնդը 10,000 դոլար։

Միացեալ հայկական ֆոնդը համատեղ աշխատանքն է հետեւեալ կազմակերպութիւններուն եւ եկեղեցական հաստատութիւններուն. Ամերիկայի հայկական համախմբումը, Հայկական բարեգործական ընդհանուր միութիւնը, Ամերիկայի հայ աւետարանչական ընկերակցութիւնը, Հայ օգնութեան միութիւնը, Հայաստանեայց եկեղեցւոյ Ամերիկայի թեմը, Հայաստանեայց եկեղեցւոյ Կիլիկեան թեմը եւ Լինսի հիմնարկը։

Յաւելեալ տեղեկութեան համար, կը խնդրուի դիմել Միացեալ հայկական ֆոնդի գրասենեակին 1101 North Pacific Avenue, Suite 301, Glendale, CA 91202 եւ կամ հեռաձայնել (818) 241-8900 թիւին։

ԱՐԺԵՔՆԵՐ

Վրաստանը Մ. Նահանգներից ստացավ իր արխիվը, իսկ մե՞նք

«Բոստոն Գլոբ» թերթի հոկտեմբերի 3-ի համարից տեղեկացանք, որ նախորդ օրը Հարվարդի համալսարանի նախագահ Նեյլ Ռուդենստայնը Մ. Նահանգներում Վրաստանի դեսպան Թեդո Ջափարիձեին է հանձնել 1918–1921 թթ. վրաց անկախ առաջին հանրապետության պետական արխիվի բազմաթիվ փաստաթղթեր, որոնց շարքին՝ վրաց գերիշխանությունը երաշխավորելու մասին 1920 թ. բոլշեւիկների եւ վրաց ներկայացուցիչների միջեւ կնքված պայմանագիրը։ Արխիվային այդ նյութերը վրացական աքսորյալ կառավարության անդամները 1974 թ. Փարիզում հանձնել են Հարվարդի համալսարանի պրոֆեսոր Ռիչարդ Փայփսին՝ նույն համալսարանում պահպանելու համար, վախենալով, որ դրանք կընկնեն խորհրդային գործակալների ձեռքը։ Եվ հակառակ պետական արխիվները 30 տարի փակ պահելու ամերիկյան ընկալված ավանդության, Հարվարդի համալսարանի ղեկավարությունը որոշել է փաստաթղթերը սահմանված ժամկետից շուտ հանձնել, այս դեպքում՝ վերադարձնել նորանկախ Վրաստանին։

Պրոֆ. Փայփսն իր հերթին «Բոստոն Գլոբ»-ին հայտարարել է, որ սա, իր կարծիքով, միակ պետական արխիվն էր, որ գտնվում էր նախկին խորհրդային սահմաններից դուրս, բացառությամբ Սմոլենսկի արխիվի, որը 2-րդ համաշխարհային պատերազմի տարիներին գերմանական բանակը փախցրել էր եւ որն այժմ գտնվում է Վաշինգտոնի Ազգային արխիվային ֆոնդում։

Մեր կողմից ճշտենք՝ կա նաեւ մեկ այլ արխիվ՝ հայկականը, որը դեռեւս պահպանվում է Մ. Նահանգներում։ Այն առ այսօր գտնվում է Բոստոնի շրջանի Ուոթըրթաուն քաղաքում, ՀՅԴաշնակցության պաշտոնաթերթ «Հայրենիք»-ի խմբագրատան նկուղներում։ Այն բովանդակում է միեւնույն թվականների՝ 1918–21-ի հայկական պետական բազմաթիվ փաստաթղթեր, որոնք դաշնակցական ղեկավարությունը փախցրել էր երկրից։

Ժամանակն է նաեւ դրանց հայրենադարձությունը ապահովելու։

Բաքվի նոր նոտան Մոսկվային՝ ռուս-հայկական պայմանագրի առնչությամբ

ԲԱՔՈՒ, 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ. Պաշտոնական Բաքուն վերստին հայտարարել է, թե Ռուսաստանի եւ Հայաստանի բարեկամության, համագործակցության ու փոխադարձ օգնության պայմանագիրը դիտում է որպես երկու պետությունների ռազմական դաշինքի նորմատիվ ձեւակերպում՝ շարունակվող հայ-ադրբեջանական հակամարտության պայմաններում։

Երկրի ղեկավարության այդ դիրքորոշումն արտահայտվեց հոկտեմբերի 2-ին Ադրբեջանում Ռուսաստանի դեսպան Ալեքսանդր Բլոխինի հետ արտգործնախարար Հասան Հասանովի հանդիպման ժամանակ։

Ռուսաստանի դիվանագիտական ներկայացուցչության ղեկավարին հանձնվեց Ադրբեջանի արտգործնախարարության նոտան։ Այդ նոտայում, մասնավորապես, բերված է ռուս-հայկական այն արձանագրությունների եւ համաձայնագրերի ցուցակը, որոնք, ինչպես Բաքվում են կարծում, նախորդել էին այդ պետությունների ռազմական դաշինքի ձեւավորմանը։ Ընդհանուր հաշվով այդ փաստաթղթերը 14-ն են, որոնցից յուրաքանչյուրով, ինչպես ենթադրում են Բաքվում, այս կամ այն չափով նախատեսվում է Մոսկվայի եւ Երեւանի ռազմական, ռազմատեխնիկական եւ ռազմագիտական համագործակցության ընդլայնում։

Երեւան. Նշվեց Գերմանիայի վերամիավորման 7-րդ տարեդարձը

Երեկ Ազգային օպերայի ճեմասրահում ճոխ ընդունելությամբ նշվեց Գերմանիայի վերամիավորման 7-րդ տարեդարձը։ ՀՀ-ում ԳԴՀ դեսպան տիկին Կարոլա Հոլսթեմփերը ողջունեց ներկա հյուրերին եւ կարճ խոսքում անդրադարձավ վերամիավորված Գերմանիայի նվաճումներին։ Հատկանշական է, որ ընդունելությանը ներկա էին ընդդիմության ներկայացուցիչները, գլխավոր դատախազը, ներքին գործերի եւ ազգային անվտանգության նախարարը, ԱԺ սոցիալական հարցերի հանձնաժողովի նախագահը, դեսպաններ, լրագրողներ, այլ պաշտոնատարներ։

Բրանդենբուրգյան դարպասի առաջ հոկտեմբերի 3-ին նշվեց Գերմանիայի վերամիավորման 7-րդ տարեդարձը։ Երկրի տարբեր շրջաններից ազգագրական բազմաթիվ խմբեր մասնակցեցին համաժողովրդական հանդիսություններին։ Նկարում՝ ֆոլկլորային համույթներից մեկը պրուսական արքա Ֆրիդրիխ Մեծի բանակի համազգեստներով։

Միջուկային ճամպրուկներ՝ ահաբեկիչներին

3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, VOA. Ռուսաստանի Անվտանգության խորհրդի բնապահպանական անվտանգության հանձնաժողովի նախագահ ակադեմիկոս Ալեքսանդր Յաբլոկովը հայտարարեց ԱՄՆ-ի Կոնգրեսին, թե նախկին ԽՍՀՄ-ում գաղտնի արտադրվել են «միջուկային ճամպրուկներ», որոնք նախատեսված են եղել ահաբեկիչների օգտագործման համար։ Ռուսաստանի իշխանությունները հերքում են դա։ Սակայն Ռուսաստանի ԱԽ-ի նախկին ղեկավար Ալեքսանդր Լեբեդը հայտարարեց, թե այդպիսի ավելի քան 80 միջուկային ճամպրուկ է արտադրվել, որոնք կորել են։

Կանադան Իսրայելից հետ կանչեց իր դեսպանին

3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, VOA, BBC. Կանադան Իսրայելից հետ կանչեց իր դեսպանին՝ ի նշան իսրայելական հատուկ ծառայության 2 գործակալների կողմից կեղծ կանադական անձնագրեր օգտագործելու դեմ բողոքի։ Այդ գործակալները մեղադրվում են Հորդանանում մահմեդական ծայրահեղական «Համաս» շարժման առաջնորդներից մեկի դեմ մահափորձ կատարելու մեջ։ Հորդանանը կալանավորել է 2 տղամարդու, որոնք ներկայանալով որպես կանադական զբոսաշրջիկներ, Հորդանանի մայրաքաղաք Ամմանում անցած շաբաթ փորձել են թունավորել «Համասի» քաղաքական առաջնորդ, Հորդանանում «Համասի» ներկայացուցչության ղեկավար Խալեդ Մեշալին։ Իսրայելն իր ափսոսանքը հայտնեց Կանադայի այդ որոշման կապակցությամբ։ Մեկնաբանները զարմանք են հայտնում, որ Իսրայելն այդպիսի գործողության է դիմել հենց Հորդանանում, որի արքա Հուսեյնը երեւի թե արաբների մեջ Իսրայելի ամենակարեւոր դաշնակիցն է, եւ հարվածի տակ է դրել իր հարաբերությունները Կանադայի հետ, որի հետ երկարատեւ լավ հարաբերությունները շատ է կարեւորում։

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Երեւանը զիջումների է դիմում

Արձանագրում են թուրքական թերթերը

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Թուրքական «Ռադիկալ» թերթն արձանագրում է, որ Հայաստանի արտգործնախարար Ալեքսանդր Արզումանյանի եւ Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հայտարարությունների միջեւ հակասություններ կան։ Թերթը հիշեցնում է, որ Արզումանյանը ՄԱԿ-ում ելույթ է ունեցել եւ պահանջել, որ ճանաչվի Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդի ինքնորոշման իրավունքը։ Ըստ նրա, ինքնորոշման իրավունքը մարդու իրավունքների բաղկացուցիչ մասն է։

Մինչդեռ Հայաստանի նախագահ Լ. Տեր-Պետրոսյանն «արտակարգ մամլո ասուլիս հրավիրելով պահանջել էր, որ Ղարաբաղի հայերը մոռանան Հայաստանին միանալու հավանականությունը։ Տեր-Պետրոսյանը երեք փուլով ծրագիր էր առաջարկում Ղարաբաղի հարցի լուծման համար։ Նրա այդ լուսաբանությունը այն տպավորությունն էր թողնում, որ Երեւանի կառավարությունը, որը ցարդ պաշտպանում էր Ղարաբաղի անկախությունը, միջազգային ճնշումների առջեւ հրաժարվել է իր համառությունից», գրում է թերթը, ըստ որի այդ ամենով հանդերձ «ուշագրավ է», որ արտգործնախարար Արզումանյանը ընդամենը մի քանի օր սրանից առաջ խոսում էր ինքնորոշման իրավունքի մասին եւ պահանջում, որ Ղարաբաղի հարցը լուծվի Հայաստանի, Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի բանակցությունների միջոցով։ «Մինչդեռ Հայաստանի նախագահը մամլո ասուլիսի ընթացքում խոսք անգամ չի ասել Ղարաբաղի ժողովրդի ինքնորոշման իրավունքի մասին»։

«Արզումանյանն էլ պնդում է, թե Հայաստանի, Ադրբեջանի եւ Ղարաբաղի տնտեսական հարաբերությունները կզարգանան, եթե Ղարաբաղյան հարցը լուծվի Ղարաբաղի ժողովրդի պահանջած ձեւով», եզրափակում է թերթը։

«Ջումհուրիեթ» թերթը գրում է. «Տեր-Պետրոսյանն իրատես ղեկավար է։ Նա շատ լավ գիտի, որ Հայաստանը Թուրքիայի կարիքն ունի դեպի Արեւմուտք բացվելու համար։ Երեւանն արդեն հասկացել է, որ չի կարող Թուրքիայի հետ հարաբերություններ մշակել, քանի դեռ Ղարաբաղի հարցը չի լուծվել եւ չի ազատվել Ադրբեջանի տարածքների 20 տոկոսը։ Բացի դրանից, եթե խաղաղություն չհաստատվի, հնարավոր չէ հուսալ, որ նավթատար խողովակները Հայաստանով անցնեն ու թեեւ Հայաստանը Ռուսաստանի հետ ստորագրեց 25 տարվա բարեկամության համաձայնագիր, սակայն կարծում ենք, որ Տեր-Պետրոսյանը շատ էլ գոհ չէ Ռուսաստանին այս աստիճան կապվելուց, եւ Հայաստանն այդ համաձայնագիրը ստորագրել է որպես ապահովություն Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի դեմ։ Եթե Թուրքիայի հետ հարաբերությունները բարելավվեն, Հայաստանը կթուլացնի Ռուսաստանի հետ իր կապերը»։

ԱԶԳ **տեղական**

Ստեղծվեց երիտասարդական նախաձեռնությունների աջակցման կենտրոն

Հայաստանում շուրջ 3 տարի գործող Յունիսեֆի հայկական ակումբների դաշնության շրջանակում ստեղծվել է նոր կազմակերպություն՝ երիտասարդական նախաձեռնությունների աջակցման կենտրոն (ԵՆԱԿ): Երեկ տեղեկատվության ու գրահրատարակչության վարչության շենքում (ուր հանգրվանել է կազմակերպությունը) հրավիրված ասուլիսում այն ներկայացնելու նպատակ ուներ: Յունիսեֆի աջակցությամբ մինչ այսօր տարբեր երիտասարդական կազմակերպություններ (ԵԿ) հնարավորություն են ունեցել իրականացնել 60 հազար դոլարի արժողությամբ ծրագրեր: Նոր կազմակերպությունը մի կառույց է, որ կամենում է ուղղորդել եւ դինամիկ դարձնել ԵԿ-ների գործունեությունը: Ինչպես հայտնեց Յունիսեֆի ներկայացուցիչ պրն Արթուր Ժիլեբը, Հայաստանում երիտասարդական խնդիրների եւ սպորտի զարգացման խթանելու կազմակերպության ընտրությունը պատահական չէ, որովհետեւ հանրապետությունում կան լուրջ գործընկերներ, որոնք ոչ միայն փորձ, այլեւ ծավալուն եւ հեռանկարային ծրագրեր ունեն: Առաջնային խնդիրներից է երիտասարդական կառույցների սերտացումը եւ խոսքը (տվյալ դեպքում բերեւս գաղափարախոսությունը) բոլորին հասցնելու նպատակը:

Հայաստանում երիտասարդական հասարակությունը զարգանում է տարերայնորեն, եւ գոյություն չունի նրանց խնդիրներով զբաղվող ինստիտուտ: ԵՆԱԿ-ը հավակնում է ունենալ տեղեկատվական-վերլուծական կենտրոնի դեր, սոցիոլոգիական լուրջ հետազոտություններով մեկտեղել բոլոր ծրագրային առաջարկությունները ու եղած ներուժը: Թվարկված ծրագրային խնդիրները վերաբերում են սպորտին, կրթությանը, աշխատանքին, տեղեկատվությանը (ինչպես գործընկերներ գտնել), ազատ ժամանցին: Գլխավորապես ուշադրություն է դարձվել «առողջ սերունդ մեծացնելուն», եւ այս նպատակով «Սպորտը բոլորի համար» ծրագրով այս տարվա հունվարից մարզական գույք է բերվում Հայաստան: Հեռանկարում ենթադրվում է ունենալ մարզային մասնաճյուղեր:

Ընդհանրապես կազմակերպության հիմնումն արժեցավ 35 հազար դոլար: Այն հագեցած է համակարգչային տեխնիկայով, ապահովված է հանդիպումներ, համաժողովներ կազմակերպելու անհրաժեշտ տարածքով եւ գույքով: Ներկայացվելիք ծրագրերը ֆինանսավորելու մեծ կարողություններ Յունիսեֆի հայկական դաշնությունը չունի, սակայն կենտրոնական գրասենյակի հետ համատեղ անելու է հնարավորինը դրանց աջակցելու համար: Նախատեսվում է Ինտերնետում էջ ստեղծել, ուր կհավաքագրվեն երիտասարդական կազմակերպությունների տվյալները: Ի դեպ, անհատական ծրագրերի համար Ինտերնետում գոյություն ունի «Փոխենք աշխարհը» էջը:

«Որքանո՞վ է հնարավոր մի հարկի տակ հավաքագրել Հայաստանում բազմաքանակ երիտասարդական կազմակերպությունների, որոնց մի մասը հենց համադաշնություն դառնալու ակնկալիքով է ստեղծվել» մեր հարցին տրվեց ոչ այնքան սպառիչ պատասխան. «Սա երիտասարդների համար ծառայությունների համակարգ է»: Արդյո՞ք քաղաքական ոլորտի խնդիրները դուրս են լինելու կազմակերպության գործունեությունից հարցին, թվարկելով Յունիսեֆի կարգախոսները՝ խաղաղություն, մարդու իրավունքների պաշտպանություն, սոցիալական ոլորտի զարգացում եւ այլն, պրն Ժիլեբը ասաց, որ միամտություն կլինի կարծել, թե թվարկված խնդիրները չունեն խոր քաղաքական նշանակություն: Սակայն «չպիտի Յունեսկոյի աջակցությունն օգտագործել քաղաքական եւ կուսակցական նպատակների համար»:

Ասուլիսին, անշուշտ, արծարծվեց Յունեսկոյին Օսմանյան կայսրության 750-ամյակը տոնելու Թուրքիայի ներկայացրած առաջարկը: Առաջիկա շաբաթ աշխատանքները կսկսի Յունեսկոյի գլխավոր խորհրդաժողովը, որի ընթացքում կընդունվեն կամ մերժում կստանան տարբեր երկրների հոբելյանների առթիվ ներկայացված առաջարկները: «Ազգ»-ը դեռ երկու ամիս առաջ անդրադառնալով այս հարցին եւ զետեղելով ՀՀ արտաքին գործերի նախարարի նամակը Յունեսկոյի նախագահ Ֆ. Մայորին (վերջինս Թուրքիայի առաջարկի կապակցությամբ իր համաձայնությունն էր հայտնել), այժմ էլ պատրաստ է էջերը տրամադրել համընդհանուր բողոքի ձայնին, որ իրավամբ բարձրացրել է հայ հանրությունը: Պատմական մեր խնդիրներից զատ, այս երեւույթը այլ գնահատական ունի. նշել որեւէ կայսրության հիմնադրման տարելիցը, նշանակում է նշանավորել բռնապետության հաստատումը: «Յունեսկոյի հայաստանյան դաշնությունը ինչպե՞ս է գործում այս ուղղությամբ» հարցին նախագահ Արշակ Բանուշյանը պատասխանեց, որ իրենք հասարակական կազմակերպություն լինելով, չեն ուզում կրկնել նույն քայլերը, ինչ պետական մարմինները, եւ փորձում են գործել այլ հարթության վրա: Բազմաթիվ նամակներ են հղվել քույր կազմակերպություններին, սակայն վերջին հաշվով ամենակարեւորը քարտուղարությունում ձայներ ապահովելն է, եւ այդ ուղղությամբ ջանքեր են գործադրվում:

ՄՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ԲՐՅՈՒՍՈՎ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

Ըստ Սուրեն Զոլյանի, դասադուլը «պատվիրված էր»

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վ. Բրյուսովի անվան օտար լեզուների ինստիտուտի ռեկտոր Սուրեն Զոլյանը հայտարարեց, որ ուսանողների հոկտեմբերի 1-ին սկսված եւ այսօր ավարտված դասադուլը «պատվիրված էր»:

Հոկտեմբերի 3-ի մամուլի ասուլիսում նա հայտնեց, որ իրեն անհայտ երիտասարդներ սխալ լուրեր են տարածել, թե իբր ուսման վարձը չվճարած ուսանողները հեռացվելու են ինստիտուտից: Սակայն, ըստ ռեկտորի, իր պաշտոնավարման ընթացքում ոչ միայն ոչ ոք այդ պատճառով չի հեռացվել, այլ նույնիսկ 20 ուսանողներ վճարովի համակարգից տեղափոխվել են անվճար: Թույլատրվել է ուսման վարձը վճարել մաս-մաս:

Ռեկտորը չճշտեց, թե ով է այդ «պատվիրատուն» եւ ինչ նպատակով է գործել: Սակայն հիշատակելով Ազգային ժողովի պատգամավոր Աշոտ Նավասարդյանի անպարկեշտ ելույթն իր մասին, նա ավելացրեց. «Եթե այսպիսի վերաբերմունքը շարունակվի, ես կընդհատեմ կատարել ռեկտորի իմ պարտականությունները»:

Պրն Զոլյանը հայտնեց նաեւ, որ նոր ստեղծվող նախապատրաստական կուրսի ուսանողները անվճար ուսուցման տեղերի առումով որեւէ առավելություն չեն ունենա մյուս դիմորդների նկատմամբ: Եթե նրանք ընդունվեն վճարովի ուսուցման, ապա նրանց համար կստեղծվեն լրացուցիչ տեղեր:

Պրն Զոլյանը որպես «ինքնաերգիծանքի լավագույն նմուշ» որակեց Աշոտ Նավասարդյանի «Ես համոզված եմ, որ Սուրեն Զոլյանը լրտես է: Տղա է, թող գա ինձ ծեծի» արտահայտությունը, որը տպագրվել էր «Իրավունք» թերթում:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Համագործակցություն «Թոմսոն» եւ «Ալկատել» ֆիրմաների հետ

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վերջին վեց-յոթ ամիսների ընթացքում հայ-ֆրանսիական տնտեսական հարաբերությունների բնագավառում կնքվել է երկու խոշոր համաձայնագիր, ասաց Ֆրանսիայում ՀՀ դեսպան Վահան Փափազյանը: Նա նշեց, որ ըստ առաջին համաձայնագրի, ֆրանսիական հայտնի «Թոմսոն» ընկերությունը կիրականացնի «Զվարթնոց» օդանավակայանի նավիգացիոն սարքավորումների փոխարինման ու նորոգման աշխատանքները: Կարեւորելով օդանավակայանը միջազգային չափանիշներին համապատասխանեցնելու խնդիրը, Վ. Փափազյանն ասաց, որ ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ գումարի մի մասը նվիրատվության ձեւով հատկացնելու է Ֆրանսիայի կառավարությունը, իսկ մնացածն արդեն վարկային գծի խնդիր է: Ըստ Վ. Փափազյանի, մյուս խոշոր ծրագիրը վերաբերում է էլ ավելի խոշոր ընկերության՝ «Ալկատելի» մասնակցությանը Հայաստանում հեռախոսացանցի արդիականացման ու վերանորոգման աշխատանքներին: Վերջինիս շուրջ բանակցությունները ընթացքի մեջ են:

Մաքսավորը փախուստի մեջ

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ, 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Սեպտեմբերի 14-ին Բագրատաշենի մաքսատան մաքսավորների թողտվությամբ առանց ակցիզային հարկ մուծելու հանրապետություն է ներկրվել 36 հազար շիշ «Ասլանով» տեսակի օղի: Իրազեկ աղբյուրներից «Փաստի» թղթակիցը տեղեկացավ, որ այս գործով փախուստի մեջ է գտնվում մաքսատան հերթափոխի պետը, որը Երեւանի բնակիչ է: Երբ գործը բացահայտվել է, ապրանքատերերի կողմից որպես հովանավոր նշվել է հանրապետության բարձրաստիճան ղեկավարներից մեկի անունը, որն իր հերթին մերժել է կապը մաքսանենգների հետ:

Գրանցվել են նոր կազմակերպություններ

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ արդարադատության նախարարության 1997 թ. հոկտեմբերի 3-ի կոլեգիայի նիստում քննարկվել եւ եւ պետական գրանցում են ստացել «Ժամանակակից կին» միությունը, «Երկրաբան-լեռնագործ» հիմնադրամը, սպորտսմեններ Անիի միությունը, ինչպես նաեւ Արարատի մարզի «Դարբնիկ» եւ Սայաթ-Նովա գյուղի ոռոգման ջուր օգտագործողների սպառողական ընկերությունները: Արդարադատության նախարարության լրատվական ծառայությունից հայտնեցին, որ գրանցվել են նաեւ «Արփի» միության կանոնադրության մեջ կատարված փոփոխությունները:

«Մուշ-3» կոոպերատիվի սեփականաշնորհման «խմորը» դեռ հունցվում է, իսկ ԳԴ նախագահը լվանում է ձեռքերը

«Մուշ-3» ՍՊԸ-ի (նախկին «Շենգավիթ» հանրախանութի) սեփականաշնորհման երկարուձիգ պատմությունը շարունակում է լարվածության մեջ պահել ձեռնարկությունից օտարված կոլեկտիվի անդամներին: Նույնիսկ այն բանից հետո, երբ երրորդ իշխանության բարձրագույն ատյանը՝ Գերագույն դատարանի պլենումը, իր 1997 թ. հունիսի 20-ի որոշմամբ, ի հեճուկս վիճելի խնդրի առնչությամբ Շենգավիթի շրջանային դատարանի վճռի, ԳԴ քաղաքացիական գործերի դատական կոլեգիայի եւ ՀՀ ԳԴ նախագահության որոշումների, բավարարել էր ՀՀ գլխավոր դատախազի բողոքը՝ բեկանելով վերջիններս եւ գործը հանձնել ԳԴ՝ առաջին ատյանի կարգով քննելու համար:

Պլենումի որոշումը հիմնավորող բազմաթիվ փաստարկներից նշենք երկուսը: Նախ, պայմանագիրը կնքվել էր 1994 թ. հունիսի 20-ին՝ «Մուշ-3» ՍՊԸ-ի գրանցումից 10 օր շուտ, պետռեգիստրում, ասել է թե՝ գործարքը կնքվել էր գոյություն չունեցող սուբյեկտի հետ (վայ-սեփականաշնորհման հերթական «պարադոքսներից» ցավոք ոչ ամենաարտառոցը): Երկրորդ, «սեփականաշնորհումը» տեղի էր ունեցել առանց ձեռնարկության լուծարման գործընթացի, կոլեկտիվի կամքի բացահայտ անտեսմամբ, քանզի, ինչպես արձանագրել է պլենումի նիստը, այն վարձակալելու համաձայնություն տալու համար իբրեւ թե կայացած ընդհանուր ժողովին լավագույն դեպքում մասնակցել են կոլեկտիվի 182 անդամներից 102-ը, այսինքն անտեսվել է ժողովի կվորումը՝ կվեների երկու երրորդի առկայությունը: Արդյունքում հանրախանութը «յուրացրել են» կոլեկտիվի 11 անդամներ, ավելի ճիշտ՝ տնօրեն Ստեփան Մարիկյանը:

Երեկ Միությունների տանը հրավիրված մամուլի ասուլիսում կոլեկտիվի փաստաբան Կարո Կարապետյանը հայտնեց իր «պաշտպանյալների» մտահոգությունը չարչրկվող հարցի օրինական լուծման վերաբերյալ: Պլենումի որոշումից անցել է 3 ամիս, իսկ դատաքննությունն առանց պատշաճ պատճառաբանության ձգձգվում է: «Հանրախանութը կարծես թե վերանորոգվում է: Այդ ընթացքում այնտեղ ելումուտ են անում հին ու նոր տերեր, որոնց առնչությունը հանրախանութի հետ պլենումի որոշումից հետո առնվազն անհասկանալի է: ՆԳԲ-ն կոտրել է հանրախանութի կնիքը (պլոմբը), եւ կոլեկտիվը վստահ չէ, թե այդ մարդիկ չեն փոխում եղած փաստաթղթերը, կանխորոշելով դատաքննության ելքը», ասաց փաստաբանը՝ պնդելով, որ դատական մարմիններում «ամեն ինչ գնվում է եւ վաճառվում»: Երկօրյա ցույցերից եւ պիկետներից հետո մի քանի օր առաջ ԳԴ նախագահ Տարիել Բարսեղյանի հետ տեղի ունեցած հանդիպումն ավելի է սաստկացրել կոլեկտիվի անհանգստությունը: Պրն Բարսեղյանը տարօրինակ հայտարարություններ է արել. «Ես ձեր գործով չեմ զբաղվում: Երբ դատավոր Ք. Պետրոսյանը մտնում է ինձ մոտ եւ հարցնում «Ի՞նչ անեմ», ես պատասխանում եմ. ինչ ուզում ես արա, ես գործ չունեմ», «Ձեզ ամենաայլանդակ ձեւով խաբել են, կատարվել է օրենքի կոպիտ խախտում, ոտնահարվել են ձեր իրավունքները, բայց ձեր օգտին ոչինչ ասել չեմ կարող», «Ինչո՞ւ է կառավարությունն իր կեղտոտ գործերը փաթաթում իմ վզին, չէ՞ որ ինքը կարող էր սխալ պայմանագիրը չեղյալ համարել», եւ այլն: Վերջին «կողմնակալ եւ հակասահմանադրական» արտահայտությունը, ըստ պրն Կարապետյանի, բացահայտ անգրագիտություն է, որովհետեւ սեփականության իրավունքը կարող է վիճարկվել բացառապես դատական կարգով:

«Եթե թույլ տանք սպանել հավատը մեր օրենքների նկատմամբ, ոչ մի միտինգ, ոչ մի ընդդիմություն, ոչ մի ընտրություն մեզ չի փրկի», ասաց պրն Կարապետյանն՝ ավելացնելով, որ հանրախանութի տնօրենն ավելի է խճճել գործը՝ օբյեկտը վաճառելով սիրիահայ Բյուզանդ Քերանյանին, որը ներկայումս անելանելի վիճակում է, քանզի չարաչար խաբվել է:

Դատաքննությունը նշանակված է հոկտեմբերի 9-ին, հայտարարեց իրավաբանը, թեեւ անհայտ է, թե ով է ներկայացնելու պատասխանող կողմը: Կոլեկտիվը դեմ չէ արտասահմանյան ներդրումներին, ինչպես ներկայացվել է «ՀՀ» օրաթերթի հրապարակումներից մեկում, եւ հարցի օրինական կարգավորումից հետո պատրաստ է բանակցել սիրիահայ գործարարի հետ: Հակառակ դեպքում կոլեկտիվն սպառնում է հրաժարվել Հայաստանի քաղաքացիությունից:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Կենսաթոշակը ավելացավ

Հայաստանի կառավարությունը հաստատել է աշխատանքային ստաժի համար բազային կենսաթոշակին ավելացվող հավելման նոր չափեր, որով միջին կենսաթոշակը կբարձրանա մոտ 400 դրամով: Մինչեւ 15 տարվա աշխատանքային ստաժի համար հավելման չափը սահմանվել է 35 դրամ, 15–30 տարվա աշխատանքային ստաժի համար 45 դրամ, 30-ից ավելի տարվա աշխատանքային ստաժի համար 60 դրամ:

ԼՏ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍՅԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia 375010

ԱԶԳ ընթացիկ

ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՏԵՍՉՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանում ամենախոշոր հարկատուների թիվը հասնում է 200-ի

Մամուլի ազգային ակումբի «Տնտեսական ուղեծիր» ծրագրի շրջանակներում հոկտեմբերի 3-ին ՄԱԿ-ի հասարակական տեղեկատվության սրահում կայացավ լրագրողների հանդիպումը ՀՀ հարկային տեսչության պետ Արտաշես Թումանյանի հետ։

Սկզբից եւեթ պատասխանելով լրագրողների հարցերին, հարկային տեսչության պետը նշեց, որ 96 թ. համեմատ 97 թ. բյուջեի հարկերի եւ տուրքերի մասով արձանագրվել է 42,8 տոկոս աճ (9 ամիսների համար)։ Թումանյանը նշեց, որ որպես հարկային տեսչության պետ ինքը ժառանգել է «ոչ վատ կառույց», աշխատող մեքենա, սակայն իր ղեկավարած կառույցը նախորդի համեմատ մեծ աշխատանք է կատարել իրազեկման առումով (գրահրատարակչական գործունեություն, հանդիպումներ եւ այլն)։ Թումանյանը կարեւորեց ոչ միայն հաշվապահների, այլեւ հարկատուների իրազեկումը հարկային օրենսդրությունից, բայց դրա համար բյուջեից ֆինանսավորում է պետք։ Չնայած նշվեց, որ «հարկատուները չեն վառվում ինֆորմացիա ստանալու ցանկությամբ», քանի որ գերադասում են մի կերպ լուծել հարցերը տեսուչի հետ, մանավանդ որ տպագրված գրականությունը հիմնականում «մնում է»։

Շահութահարկի մասին օրենքի ընդունումից հետո, ըստ Թումանյանի մեկնաբանության, վերանայվել է սանդղակը, 30 տոկոսի փոխարեն կգործի 15-25 տոկոս երկաստիճան սանդղակ, իջել է միջին դրույքաչափը, շահութահարկի համար հաշվետու ժամանակը հստակորեն սահմանվել է մեկ տարի, կանխավճարները կատարվում են եռամսյակը մեկ, քանզի դրանից փոքրացվել են ամորտիզացիոն խմբերը (4 խումբ) եւ արագացվել, մշակվել է գծային սխեմա (համակարգիչներ 3 տարի, շենքեր 10 տարի), վնասները կարելի է դուրս գրել անսահմանորեն, չեն հարկվելու դիվիդենտները եւ այլն։

Լրագրողների հարցերին պատասխանելիս հարկային տեսչության պետը նշեց, որ ստվերային տնտեսության ծավալները փոքրացել են։ Իսկ Հայաստանում ամենախոշոր հարկատուն կոնյակի գործարանն է, նաեւ «Շողակն» գործարանը, ապրանքների առումով ռեկորդակիրը ավտոդողերի գործարանն է, իսկ ամենախոշոր հարկատուների թիվը հասնում է 200-ի։ Փոքր բիզնեսի բնագավառում չափանիշները խախտված են, եւ հստակ չի լինում որոշել փոքր բիզնեսի սահմանները։ Բյուջեն կատարելիս 85 մլրդի բնագիծը կանցնենք, եթե անկանխատեսելի երեւույթներ չկատարվեն, սակայն աղետալի երեւույթներ չեն լինի։

Զարգացած արտադրական հաստված չունեցող տնտեսության համար միշտ էլ գայթակղություն է առաջանում բյուջեն լրացնել անուղղակի վերտնտեսական հարկերով, որոնք ընդհանուր տնտեսական հաշվառումից դուրս են, պետությունը փորձում է իր բյուջետային ակնկալիքները երաշխավորել, դրա համար մշակում է անուղղակի հարկեր, բայց չափը չպետք է անցնել, ընդգծեց Թումանյանը։

Նա միաժամանակ հույս հայտնեց, որ ապագայում տնտեսավարողները կհարկվեն միայն ըստ արդյունքի։

Լրագրողները տեղեկացան, որ հարկերի եւ տուրքերի մասով սեպտեմբեր ամսին մուտքերը կազմել են 9,1 մլրդ դրամ, ԱԱՀ-ն 3,9, ակցիզայինը 1,2, եկամտահարկը 1,2, շահութահարկը 1,4, պետական տուրքը 0,22, մաքսային տուրքը 0,8, այլ հարկային եկամուտները 0,3։ Իսկ 97 թ. 9 ամիսների համար, հաշվի առնելով նաեւ հաշվանցումները, հարկերի եւ տուրքերի մուտքերը կազմել են 62 մլրդ դրամ։

Հանդիպման ընթացքում հարկային տեսչության պետը նշեց, որ իր ղեկավարած գերատեսչությունը իր առջեւ «համաշխարհային խնդիրներ» լուծելու հեռանկար չի դրել։ Նա նաեւ նշեց, որ գործող հարկային օրենսդրությունը բազմաթիվ թերություններ ունի, որ Հայաստանում հովանավորչություն կա ամեն բնագավառում, այդ թվում նաեւ հարկային, թեպետ ինքը համարյա միջնորդություններ չի ստանում։

Թումանյանը նշեց, որ խրախուսման ֆոնդը հարկային համակարգի համար պետք է վերանայել, քանի որ պետությունը լավ մասնագետին ինքը պետք է վճարի։

Տեղեկացվեց, որ հարկային ոլորտում ամենացածր աշխատավարձը կազմում է 8 հազար դրամ, ամենաբարձրը 40 հազար, իսկ ողջ ոլորտում աշխատակիցների թիվը հասնում է 1700-ի։

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ՍԵՄԻՆԱՐ

Հիվանդաշատ երկրում հիվանդ ենք փնտրում

Տպավորություններ առողջապահական ու կրթական համակարգի վերաբերյալ

«Կրթությունը եւ առողջապահությունը Հայաստանում. սոցիալական ասպեկտներ» թեմային նվիրված սեմինարում զեկուցեց ԵՊՀ-ի ազգագրության ամբիոնի վարիչ, ՄԱԿ-ի փորձագետ Հրանուշ Խառատյանը։ Տիկին Խառատյանը սկզբում նկարագրեց հանրապետության առողջապահական համակարգի էությունը, այն տեսակետն արտահայտելով, որ Հայաստանի Հանրապետությունն ի վիճակի չէ այդպիսի գերհագեցած առողջապահական ցանց պահելու եւ ո՛չ նախկինում եւ ո՛չ էլ ներկայումս այդ մահճակալային ծանրաբեռնվածությունը չի համապատասխանել տվյալ վիճակին։ Եվ երկար փնտրտուքներից հետո առողջապահության նախարարությունը գտավ ձեւը՝ հիմնական ծանրաբեռնվածությունը տեղափոխելով բնակչության ուսերին։ Զեկուցողը դա շատ բնական կողմնորոշում համարեց, սակայն ավելացրեց, թե ենթադրությունները՝ համակարգը հիմնականում պահել հիվանդների վճարների հաշվին, չարդարացան։ Պատճառն այն է, որ Հայաստանում սահմանված միջին աշխատավարձով ոչ ոք չի կարող բուժծառայությունից օգտվել։

Հրապարակելով ԵՊՀ-ի ազգագրության ամբիոնի՝ այդ ասպարեզում կատարված հետազոտության արդյունքները, տիկին Խառատյանը փաստեց, որ նույնիսկ պետպատվերով սպասարկվող հիվանդությունների բաժնում 96 թ. համեմատությամբ հաճախելիությունը նվազել է։ Ամբողջական բաժիններ ամբողջ օրը դատարկ են եւ բուժաշխատողներն այս հիվանդաշատ երկրում հիվանդ են փնտրում, չնայած 1000 հարցվածների 60 տոկոսը իրեն հիվանդ է համարել։ Դարձյալ հետազոտության արդյունքների վրա հիմնվելով, ԵՊՀ ազգագրության ամբիոնի վարիչը տեղեկացրեց, որ բուժաշխատողները մայիս ամսից աշխատավարձ չեն ստացել, սակայն գտել են դրան փոխհատուցելու ձեւը՝ անցել են տնային բուժսպասարկման՝ հիվանդներին ախտորոշում են, սակայն նրանք հսկողության չեն ենթարկվում։

Զեկուցողը հավաստեց, որ հասարակությունը մեծավ մասամբ (70 տոկոս) բավական բարձր է գնահատել բժիշկների գիտելիքները եւ սպասարկման որակը։

Անցնելով կրթության համակարգի բնութագրմանը՝ տիկին Խառատյանը ափսոսանք հայտնեց, որ ոչ մի կերպ հայտնի չի դառնում, թե մեր պետությունն ի վերջո ի՞նչ ստրատեգիա ունի կրթության ոլորտի վերաբերյալ։ Իսկ կրթության ընդհանուր բովանդակություն ու ուղղվածություն մշակելու խնդիրը որեւէ ցանցում դեռեւս չի քննարկվում, չնայած վերջին տարիներին կրթության բովանդակային ձեւը հստակեցվել է՝ դա դասագրքային բովանդակությունը վերանայելն է։ Դարձյալ հենվելով հետազոտությունների արդյունքների վրա, ՄԱԿ-ի փորձագետը հայտնեց, որ դպրոց հաճախողների 60 տոկոսը պաշտոնապես ավարտում է դպրոցը, իսկ 38 հազար ավարտածներից յուրաքանչյուր 6-ը բուհ է ընդունվում՝ մասնավոր կամ պետական։ Ընդ որում մասնավոր բուհերում ուսանողների թվաքանակի աճ է նկատվում՝ 20 հազար ուսանող կա ներկայումս։ «Չնայած բոլորիս հայտնի է, որ հիմնական կրթությունը անվճար է, բայց շատ հաճախ դա փաստացի վճարովի է», կրթական համակարգի վերաբերյալ իր եզրակացությունը հայտնեց ԵՊՀ ազգագրության բաժնի վարիչը։

Ս. Պ.

Պարույր Հայրիկյան. «Ինչ-որ շրջանակների շատ պետք էր միջադեպը ուռճացնել»

Հենց դրա համար էլ Նորայր Խանզադյանը ձերբակալվել է

Պարույր Հայրիկյանի հոկտեմբերի 3-ի մամուլի ասուլիսը նվիրված էր նախօրյակին ձերբակալված Նորայր Խանզադյանին բարոյապես սատարելուն։ ԻՄ-ի նախագահը ափսոսանք հայտնեց, որ իր եւ լրագրողների «հրաժեշտը չի ստացվում» (տիպի երկու օր առաջ արտասահման մեկնելը), բայց «կասկածելի բաներ կատարվեցին, իսկ երեկ արդեն համոզվեցի, որ դրանք կասկածելի չեն, արդեն օրինաչափություն են», ուստի ստիպված է եղել մեկնումը հետաձգել. «որովհետեւ անակնկալ ձերբակալվեց Նորայր Խանզադյանը»։ Ընդգծելով, որ վերջինս ոչ միայն ԱԻՄ-ից Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի անդամ է, այլեւ մեծ վաստակ ունի արցախյան պատերազմին իր մասնակցությամբ, վիրավորվել է ականի պայթյունից, մշտապես զուգակցել է սկզբունքայնություն եւ ազնվություն, պրն Հայրիկյանը նշեց, թե «Նորայր Խանզադյանը մի շարքային քաղաքացի չէր, որ հենց այնպես, մի շարքային զրպարտչի խոսքերով նրան կալանավորեին»։ Խոսքը, ինչպես ընթերցողը կռահում է, իր նախկին զինակից, ԱԻՄ-ի կուսակցական ցուցակով Ազգային ժողովի պատգամավոր դարձած, իսկ այժմ հանրապետության փոխզինկոմ Արամազդ Զաքարյանի մասին է, որին Պարույր Հայրիկյանն ասուլիսի ողջ ընթացքում բազմիցս «Ալյոշա» անվանեց, մասնանշելով, թե «նա ԱԻՄ գալուց հետո է դարձել Արամազդ, իսկ հիմա, երբ գնացել է, պետք է վերադառնա նախկին անվանը»։ Հայրիկյանի կարծիքով, «այն միջադեպը, որ տեղի է ունեցել Ազգային ժողովում» իր եւ Արամազդ Զաքարյանի միջեւ, Նորայր Խանզադյանի եւ Ներսես Զեյնալվանդյանի ներկայությամբ, «ինչ-որ շրջանակների շատ պետք էր ընդարձակել, ուռճացնել»։ Ինչո՞ւ։ «Երեւի անցյալում կատարված բազմաթիվ սխալ միջադեպեր, չասեմ հանցագործություններ, ստվերում թողնելու համար»։ Մինչդեռ, ըստ իրեն, եղածը ընդամենը «պարզ վիճաբանություն էր, մի փոքր լարված իրավիճակում»։ Հայրիկյանը հիշեցրեց, որ դեռեւս օգոստոսի 13-ին ԻՄ-ի անունից դիմում է ներկայացվել ՀՀ դատախազությանը, պահանջելով զրպարտչական լուրեր տարածելու մեղադրանքով քրեական գործ հարուցել Արամազդ Զաքարյանի նկատմամբ։ Գործը հարուցված չէ, բայց նաեւ մերժված չէ, մեկամսյա ժամկետն անցել է, եւ դատախազությունում որեւէ պաշտոնական պատասխան դեռ չի տրվել, քանի «բոլոր հիմքերն առկա են», եւ Արամազդ Զաքարյանը «արդեն պետք է դատապարտված լիներ որպես զրպարտիչ», սակայն այսօր Նորայր Խանզադյանը «ձերբակալված է այդ նույն զրպարտչի ցուցումներով»։ Բազմիցս կրկնելով, թե Արամազդ Զաքարյանը զրպարտիչ է, չնայած հրաժարվել է իր խոսքերից (Պարույր Հայրիկյանին «լրտես», «գործակալ» համարելը եւ այլն), ասուլիսը վարողն անընդունելի համարեց, որ դատախազությունը «այդ մարդու խոսքերով տնօրինել է Նորայր Խանզադյանի ազատությունը»։ Կատարվածի մեջ Պարույր Հայրիկյանը տեսնում էր Ինքնորոշում միավորումը «գլխատելու», առաջիկա ընտրություններում Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի կազմից նրա սկզբունքային անդամին հեռացնելու, նախորդ ընտրությունների ժամանակ Նորայր Խանզադյանի գրած «հատուկ կարծիքի» համար վրեժխնդիր լինելու միտումներ։

Պատասխանելով լրագրողների ճշգրտող հարցերին, իբրեւ իր հիշատակած «միջադեպի» մասնակցից, բայց նաեւ ամեն կերպ աշխատելով խուսափել «քննչական գաղտնիքը հրապարակելուց», Պարույր Հայրիկյանը հավաստեց, որ Նորայր Խանզադյանը հանդես է եկել որպես վիճողներին անջատող, միջադեպը հարթելու ձգտող անձ։

Վերջում ասեմ, որ այդ «միջադեպը», որը բավական մեծ արձագանք առաջացրեց մեր հասարակության մեջ, պրն Հայրիկյանի ներկայացրած հավելյալ մանրամասներով շատ սխալ տեսք է ունեցել։ Ես այն տպավորությունը ստացա, թե դա հիշեցրել է ամենեւին էլ ոչ պետական այրերի թեկուզեւ «մի փոքր լարված խոսակցություն», այլ ավելի շատ բակի երեխաների «ղալմաղալ»։ Վա՜յ մեզ, երբ սա է «ժողովրդի ընտրյալների»... բանավիճային «կուլտուրան»։

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Շահագործման հանձնվեց Արջուտի ջրատարը

Հայաստանը սակավաջուր հանրապետություն է։ Սակայն Հայկական լեռնաշխարհը մարդկային քաղաքակրթության այն հնագույն կենտրոններից է, որի տարածքում դեռ նախապատմական (նախագրային) փուլում գործի էր դրված ոռոգման հարուստ համակարգ։ Մինչ այսօր պահպանում են իրենց կարեւորագույն դերը Արարատյան պետության օրոք անցկացված ջրանցքները։ Այնուամենայնիվ, կապված բնակչության տարաբնակեցման եւ տեղաբաշխման որոշ յուրահատկությունների հետ, ներկայիս հանրապետության մի շարք բնակավայրեր արդեն այսօր զուրկ են անգամ խմելու ջրից եւ այս անհերքելի փաստը մեր խայտառակ գոյության վկայագրերից է։ Լոռու մարզի Գուգարքի ենթաշրջանի Արջուտ գյուղը դեռ երկու օր առաջ նման բնակավայրերի շարքում էր։ Անկեղծ ասած, առանձնահատուկ ցանկություն չկա ընթերցողին ներկայացնելու գյուղացիների խոսքը կամ նկարագրել գյուղի գունավորումը։ Նման գյուղեր Հայաստան աշխարհում շատ են։ Չորս հարյուր հիսուն տնտեսություն՝ այսօր արդեն երեք հարյուր հիսուն, դե հասկանալի է՝ հողագործություն, անասնապահություն... Կարեւոր է այլ բան. Հայ օգնության միությունը (ՀՕՄ) փաստորեն դարձավ առաջին կազմակերպությունը, որն առանց արտասահմանյան օժանդակության կարողացավ հոգալ ամեն հարց, կապված գյուղի ջրամատակարարման ապահովման հետ։ Երկրաբանական եւ կլիմայական բարդ պայմաններում հայաստանցի գյուղացին, որն այսօր զրկված է տարրական միջոցներից, ուժ գտավ անցկացնելու 4850 մետր երկարությամբ խողովակաշար, որով եւ խմելու ջուրը, երեկ՝ հոկտեմբերի 3-ին, մուտք գործեց Արջուտ։ Շինարարության ողջ ընթացքում ՀՕՄ-ը կարողացավ միավորել բնակավայրի անգործ դարձած աշխատուժը, եւ շուրջ 2-3 ամիս ժամկետով՝ շինարարական աշխատանքների մեջ (բնականաբար համապատասխան վարձատրությամբ) ներգրավել մոտ 200 հոգու։ Ջրատարի բացման առթիվ ՀՕՄ-ի ատենապետուհի Ալվարդ Պետրոսյանը հարկ համարեց հատուկ ընդգծել, որ սա «հաղթանակողի սինդրոմ է», ինչը եւ մեր երկրի զարգացման գլխավոր երաշխիքն է։

Ջուրն, իրոք, մարդուն կապում է հողին։ Ջրի բացակայությամբ է հաճախ պայմանավորվում տվյալ գյուղը լքելը։ Ներկայումս Արջուտի բնակիչների մի զգալի մասը ապրում է գյուղից դուրս։ Սակայն ջրատարը շահագործելուց հետո, Արջուտի գյուղապետ Վարդան Մկրտչյանը համոզված է, որ բնակիչների թիվը մոտ ապագայում կարող է կրկնապատկվել։ Իրավ, դժվար է այսօր հենց այնպես կանխատեսել ապագան, առավել եւս, որ գյուղը դեռ մասնատված է։ Գյուղացիները պահանջ են զգում նաեւ կապող կամրջի գոյության։ Այնուամենայնիվ, ուրախալի է, որ Հայաստանում չի լքվի հերթական գյուղական բնակավայրը եւ նման պահպանումը ապահովված է հայրենական հնարավորություններով։

Ա. Վ.

Հայերը ինչպէս են հասկանում իրար

Այո, ինչպես են աշխարհով մեկ սփռված հայերը հասկանում իրար... հայերենով: Պարզվում է՝ թյուրիմացությունները, երբեմն ծիծաղաշարժ վիճակները բազմաթիվ են: Եվ ֆրանսահայ մեր ազգային դեմքերից Կարպիս Ջրբաշյանը, իրեն հատուկ համով-հոտով անդրադարձել է այդ հարցին «Յառաջ» օրաթերթում, որից եւ փոքր հատվածներով ու վերնագրի փոփոխությամբ արտատպում ենք մենք: Ու որպես առանձնահատուկ հայերենի օրինակ նույնությամբ պահպանել ենք հեղինակի լեզուն եւ ուղղագրությունը նրա վանեցիա-ֆրանսահայ արեւելաարեւմտահայերենը:

Մեր ազգի աշխարհացրիւ վիճակը պատճառ է եղել եւ է, որ կրենք մեր բնակած երկրների կենցաղը, ճաշակը, մտայնութիւնը եւ մանաւանդ մեր ամէնօրեայ գործածած լեզուի ազդեցութիւնը: Այնպէս որ հանդիպածդ հային պէտք չունես անցագիրը տեսնել իմանալու համար, թէ ո՛ր երկրի բնակիչ է, կամ այստեղ ասած՝ ժամանակակից որակումով՝ ի՞նչ տեսակի «օտարերկրացի» է...:

Ի միջի այլոց, պիտի ընդունել, որ այս «օտարերկրացի» գնահատումը մեզ դուր չի եկել, անհանգստացրել է, մինչեւ իսկ շատերին ցաւ ու բորբոքում է պատճառել: Այսպիսի պիտակ կպցնել դուրս մնացող հային, արդարացնում է պետական ինքնատիպ տրամաբանութիւնը: Արդէն գրեթէ ամէն երկիրների պետութիւնները ունեն իրենց «լոգիկան» a geometrie variable... Ուստի փարիզաբնակ կամ նիւեորքաբնակ մահկանացու մի Կարապետեան կարող է մուտք գործել իր պապերի երկիր Հայաստան՝ վիզայում իբր «տուրիստ»...

Մի խօսքով, հայրենիքի նկատմամբ «օտարերկրացի» հայը զգացական մի էակ է, զուրկ պետական դաստիարակութիւնից: Մասամբ մի anarchiste...

Վերադառնանք մեր ոչխարներին: Ուրեմն մեր հիւրընկա՛լ երկիրներում ապրող հայերս յաճախ պարտք ենք համարում եւ ջանք ենք թափում չզանազանուել բնիկներից: Հէ՛նց այդ մարմաջող ցանկութեան բերումով ֆրանսաբնակ մի Խաչատուրեան պահանջ է զգացել ժամանակին պաշտօնապէս ծպտուել Դըլագրուա ազգանունով: Ինչպէս նաեւ հեռաւոր Ֆրեզնոյաբնակ Հացագործեան դարձել է սիթիզըն Բէյքըր: Բարեբախտաբար այսպիսի «շուռ տուածներ» քիչ են: Սովորաբար «ջերմանոցի» ծնունդներ են մկրտւում տեղական «կոլորիտ» ունեցող անուններով: Այսինքն երբ ծանօթանում ես մի Ժան-Ֆրանսուայի հետ, գիտես որ ֆրանսաբնակ է: Կամ Փիթըրը Uncle Sam-ի երկրից է: Առանց մոռանալու հարաւային ամերիկաբնակ Carlos-ները եւ մանաւանդ նախկին սովետական քաղաքացի հայեր՝ Սերգէյները, Մելսը, Վալոդիաները եւլն....

Այլ խօսքով՝ մեր ազգը «հարստանում» է այլազան անուններից բաղկացած փառաւո՜ր մի խճանկարով...:

◊◊◊

Անցեալ տարի ամռան մեր հարեւանի որդին՝ Ժան-Փոլ, 10-12 տարեկան մի պատանի, գնացել էր երեւանաբնակ իր ազգական ընտանիքի մօտ: Վերադարձին ուրախ ու խանդավառ պատմում էր իր անցկացրած արձակուրդը Սեւանի մօտ, մի գիւղում: Մի գիւղ, որ զրկուած մնում էր ջուրից եւ լոյսից: Բայց Ժան-Փոլ բնաւ կարեւորութիւն չէր տուել այդ զրկանքներին: Շարունակ իր տարեկից ընկերների հետ զուարճալի օրերի մասին էր խօսում, որոնց մօտ փարիզաբնակ «օտարերկրացի» պատանին դարձել էր գիւղի նպատակակէտը (poin de mire): Մանաւանդ, երբ տեղացիները որոշ զարմանքով ու հաճոյքով ճաշակում էին նրա ինքնատիպ հայերէնը, համեմուած ֆրանսիական շեշտով: Մի օր էլ Ժան-Փոլ Սեւանի ափին բացագանչում է տեղացի մի ընկերոջ՝ «Ռուբօ, Ռուբօ, զգոյշ, հեռու մի գնա, ոտք չունես» (այսինքն՝ խոր է, ոտքը յատակին չի հասնի): Ռուբօն կարեւորութիւն չի տալիս, ձկան նման լող տալով հեռանում է ափից: Երբ նա վերադառնում է, մօտիկանալով Ժան-Փոլին, նրա յետոյքին մի «լանկա» է տալիս ասելով՝ «Դէ՛հ, առ քեզ, մէկ էլ չասես որ ոտք չունեմ»:

Անդրադառնալով պատանի Ժան-Փոլի զուարճալի դէպքին, մտքումս խոնուեցին մի շարք նման ինքնատիպ երկդիմի արտայայտութիւններ, որոնք ժպիտ ու ծիծաղ են առաջացնում, թաքցնելով ինչ-որ մի ցաւ՝ մեր Մեծասքանչին կպչող «պըզիւք»ներ (verrue)...

Երբ տեղական լեզուն գերիշխում, խեղդում է մայրենին, «օտարերկրացի» Ժան-Փոլները, շատ բնականօրէն, գնացք կամ տաքսի չեն նստում, այլ՝ «կը վերցնեն», կամ էլ ասում «եկուր քեզ սուրճ մը վճարեմ»...:

◊◊◊

Անցեալ շաբաթ, Մարսէյլի զարմիկս հեռախօսով ինձ հարց է տալիս՝

– Քեռի, ինչպէ՞ս ես, գործերդ լաւ կը քալե՞ն:

– Ո՛չ սիրելիս, գործերս չեն քալում, պառկած վիճակում են:

Վերջերս էլ ֆրանսիական ասացուածքի «զոհը» եղաւ մեր գործատեղու պաշտօնեաներից մէկը՝ գիւմրեցի Վահանը, որ անձնական ինչ-ինչ պատճառներով անցեալ տարի որոշել էր Ֆրանսա հաստատուել եւ Արարատը դիտել Փարիզից... Ու մի քանի օր առաջ մօտս կը գայ, խոժոռած դէմքով, խնդրելով մի տեսակցութիւն.

– Ի՞նչ է պատահել, Վահան, ասա՛:

– Պարոն, իմացէք որ Ժակի հետ այլեւս չեմ ուզում գործել եւ որեւէ կապ ունենալ:

– Ինչո՞ւ:

– Նա շատ կոպիտ խօսքով ինձ վիրաւորեց: Եթէ ես ձեզ յարգած չլինէի, նրան շատ փիս կը թխէի:

– Զարմանալի բան ես ասում, Ժակ 25 տարի է որ մեզ մօտ է գործում: Շատ մեղմ, զուսպ բնաւորութիւն ունի: Ի՞նչ է արել, բացատրի՛ր, իմանամ:

– Չեմ ասի, զզուելի մէկն է, չեմ ուզում այլեւս նրա երեսը տեսնել:

Շատ պնդելուց յետոյ վերջապէս պարզուեց, որ Վահանը հիւանդութեան պատճառով երկու շաբաթ բացակայ է եղել: Երբ վերադառնում է, մեր Ժակը անմեղօրէն եւ ֆրանսական շատ սովորական դարձուածքով ասած կը լինի. «Վա՜յ, եկա՞ր, ո՛ւր էիր, կարծեցի որ մեռած ես...»

Ի՜նչ աններելի նախատինք...

Երբ Գիւմրին եւ Փարիզը տարբեր ալիքի վրայ են, պարզ է որ կարելի այլ բառերով էլ «բարի գալուստ» յայտնել:

◊◊◊

Անցեալ դարում, Փարիզում բնակել է Ոսկանիկ Տէր-Մարգարեան, Վասպուրականի հարազատ որդին (1846-1874): Նա եղել է ֆրանսացի գիտնականների եւ հրապարակագիրների մտերիմ ու նաեւ նշանաւոր թերթերի աշխատակից ու ֆրանսական պետութեան բարձր պաշտօնեայ: Յետագային դարձել է հողագործական ակադեմիայի անդամ:

Փարիզաբնակ Տիգրան Չիթունին, ինքն էլ Վանում ծնուած հանրածանօթ մտաւորական, ժամանակին գնահատելով Ոսկանիկ Տէր-Մարգարեանի բացառիկ յաջողութիւնը, գրել է որ «Ոսկանիկը «բացառիկ խենթ տաղանդն» է եղել, որ Վանէն Պոլիս ու Փարիզ ղրկուած է երկրագործական բարձրագոյն ուսում ստանալու համար եւայլ...»:

«Խենթ տաղանդ», բնականաբար ֆրանսական սովորական ասացուածք է: Բայց մեր թանկագին հայրենակից Երուանդ Տէր-Մկրտիչեան, որ հաւանաբար բախտ չի ունեցել Մոլիէրի լեզուին տիրապետել, «խենթ տաղանդ» որակումը սեպել է վիրաւորական եւ «Գանձեր Վասպուրականի» հատորում (էջ 382) մեղադրում է Տ. Չիթունուն՝ «...գրողի մը կը վայելէ՞ այս աստիճանի հակասութեան մէջ իյնալ: Նմանապէս խենթ մը ինչպէ՞ս ֆրանսական ականաւոր պաշտօնեայ կրնայ ըլլալ, այդ ալ կ'ուզեմ հարցնել Չիթունիին»:

Տէր-Մկրտիչեանից զատ ապա ի՞նչ ասել այն հայ մտաւորականներին, որոնք մեզ «զուարճացնում» են անհեթեթ թարգմանութիւններով: Նշենք դրանցից մէկը, որ անցեալում լոյս է տեսել պոլսահայ «Ժամանակ» թերթում, շատ հաւանաբար մի թարգմանութիւն ֆրանսերէն գրութիւնից: Ուրեմն Կլեմանսոյի մահուան առթիւ յօդուածում նկարագրուած կը լինի այդ հռչակաւոր ֆրանսացու դիակի զետեղումը դագաղի մէջ: Այսինքն՝ La mise en biere, որ թարգմանուել է՝ «...գարեջուրի մէջ դրուելէ ետք»: Չի նշուել գարեջուրի մարկան...: (*)

Վերջերս էլ, թշուառի մէկը ցանկացել է Պարոյր Սեւակով «զբաղուել» եւ նրա նշանաւոր «Մարդը ափի մէջ» գրքի խորագիրը մկրտել է՝ L'homme sur la rive: (**) Դէ՛, արի դու պոտս, մի գժուի...

◊◊◊

Մի ուրիշ «ջրալի» դէպք էլ պատահել է ժամանակին մեծ մօրս: Պատերազմը նոր էր վերջացել, բայց Մարսէյլում դեռ շարունակւում էր ուտելիքների պակասութիւնը: «Սեւ շուկան» միշտ իր ուժին մէջն էր...: Մի օր էլ Լոնգ դէ Կարտիւսին փողոցում մի երկար հերթ է լինում: Մեծ մայրս արագ քայլերով մօտիկանում է խանութի մուտքին ստուգելու համար, թէ ի՞նչ տեսակ բարիք է վաճառւում: Իսկոյն բարձրանում են բողոքի բուռն ճիչեր՝ «He, a la queue la meme, a la queue comme tout le monde» (հերթի, տատիկ, հերթի, ինչպէս բոլորը): Մեծ մայրս զարմացած, չի հասկանում այդ աղմուկի պատճառը: Նկատելով նրա շուարած վիճակը, մօտիկանում է մի երիտասարդ, մեղմ ձայնով զգուշացնում՝ «Տիկին, պէտք է որ պոչ բռնէք, պոչ բռնէք»: Այս խօսքերը լսելիս, աւելի շուարեց մեծ մայրս՝ «Քյա ի՞նչ պոչ, որի՞ պոչ բռնեմ, սա ի՞նչ անէպ-անէպ բան կ'ասի էս տղան»:

Տարիների երկայնքին հերթը իր տեղ զիջեց պոչին... «Պոչ բռնելը» այլեւս տարօրինակ նշանակութիւն չունի: Սովորական մի արտայայտութիւն է դարձել, թխուած մեր մայրենու ծոցում...:

◊◊◊

Չեմ կարող մոռացութեան տալ այն երկդիմի դէպքը, երբ արեւմտահայերէնի եւ արեւելահայերէնի տարբեր հնչողութիւնները եւ տարբեր ասացուածներ իրար են հանդիպում:

Մի տարի, բաւականի վաղուց, փետրուար ամսին, անսովոր ցուրտ եղաւ: Մեր պահեստանոցում այլեւս չոր թուզ չէր մնացել ու այդ ապրանքի խիստ պահանջ կար: Ի միջի այլոց, ասեմ որ, չիրի վաճառականների եւ ածխավաճառների աղօթքը նոյնն է՝ երկուքն էլ կարօտ են ցուրտին... Ուրեմն այդ պահանջի նկատմամբ, ուղարկեցի մեր պոլսահայ պաշտօնեային կեդրոնական շուկան՝ Լէ Հալ, որ փորձի ճարել որոշ մի քանակութիւն: Երեկոյեան վերադարձին գալիս է գրասենեակս եւ յայտնում, որ այսինչ վաճառականի մօտ կայ 425 սնտուկ.

– Լա՛ւ, այդ պարագայում վաղ առաւօտ շատ կանուխ եղիր նրա մօտ, գինը խեղդիր եւ իսկոյն ապրանք քաշելու թուղթը բեր:

Անշարժ մոմիային նման, սառած աչքերով, պաշտօնեան լուռ ինձ է նայում:

– Ի՞նչ է, չհասկցա՞ր ասածս:

Կմկմալով, մարած ձայնով պատասխանում է.

– Շիտակ ըսած, պարոն, չհասկցայ, ինչո՞ւ կ'ուզէք որ կինը խեղդեմ:

Չեմ յիշում թէ ինչ շահ թողեց այդ թուզի գնումը, բայց միշտ մտքումս վառ կը մնայ այդ օրուայ փոթորկալից «ծծղալ»ս...

Նման մի դէպք էլ պատահեց մի օր Երեւանում: Սունդուկեան թատրոնի մօտեր, նշմարում եմ մի հաւաքում եւ ականջիս հասնում են կծու խօսքեր: Մօտենում եմ ամբոխին: Կռիւն էլ հետաքրքրական է դիտել Հայաստանում եւ ստուգել թէ բաց թողած նախատինքները հայերէ՞ն, ռուսերէն կամ... թրքերէ՞ն են դայլայլո՞ւմ: Մէկ էլ ի՞նչ տեսնեմ՝ բազմութիւնը հրմշտկելով դուրս է գալիս հանրածանօթ, փարիզաբնակ մեր նկարիչ Փափազը: Զայրացած աչքերով, կաշուից դուրս եկած վիճակում, գոռում է՝ «վա՜յ, քոփէք, վա՛յ»: Փորձում եմ նրա բորբոքումին տրտակից լինել՝ «Ի՞նչ է պատահել, Փափազ, հանդարտիր»:

Պարզուեց, որ Փափազ հանդիպել է ու ծանօթացել տեղացի մի հայրենակիցի հետ: Միասին զրուցել են, սովորական հարցումներ տուել, կատակել: Վերջումն էլ տեղացին, անմեղօրէն, հարց է տուել՝ «օտարերկրացի» Փափազին՝ «հայրդ կենդանի՞ է»: Այդ հարցումին վրայ մեր նկարիչը կ'այլայլուի՝ «Ի՞նչ ըսիր, կենդանի՞, դուն ես կենդանի, վա՜յ քոփէք, վա՛յ»:

Վա՛յ, Փափազ, վա՛յ...

[illegible] նելու շնորհիւ է որ ապրել, բայց միշտ ջահել ու անփոխանակելի, մեր արեւմտեան լեզուն, բազմադարեան իր բարձունքից չի տապալուել, չի կորչել: Ու երբեմն էլ, ահա, մեզ առիթ է տալիս ժպտելու:

◊◊◊

Ֆրանսայից զատ, այլ երկիրների լեզուներ նաեւ «զարդարել» են մեր մայրենին: Իտալահայը վարդի բուրմունքը «կը լսէ»... Այնպէս որ հարբուխ էլ լինի, նա կարող է վայելել վարդի առաւելութիւնը... Իսկ Միացեալ Նահանգների հայերը դրամ չեն վաստակում, այլ «կը շինեն»: Իսպանացիներից զատ, ամերիկահայերն էլ ուրեմն շինարարի համբաւ ունեն... Լաւ է, որ դոլար չեն «արտադրում», թէ ոչ դրամի կեղծարարներ պիտի լինէին..

Եթէ մեր լեզուի նկատմամբ բազմաթիւ են «օտարերկրացիներիս» սայթաքումները, այնուամենայնիւ մեզ մրցակից են Հայաստանի մեր հայրենակիցները: Ո՞վ չգիտի, թէ որքա՞ն հրապուրիչ, կախարդիչ դեր է ունեցել Պուշկինի միջնադարեան ծագումով ռուսերէնը, որ յետագայում յաջողել է նախշել, զարդարել հայոց հնադարեան լեզուն:

Վերջերս Երեւանցի յարգելի մի անձնաւորութիւն, Փարիզում գտնուած օրերին, հեռաձայնում է փարիզաբնակ տիկին Վարդուհուն: Զարգացած, շնորհալի տեսքով, պոլսահայ մի տիկին:

– Բարեւ ձեզ, տիկին Վարդուհի, ձեզ անհանգստացնողը Միշա Վարդանովն է: Երեւի յիշում էք, ո՞նց էք:

–Աղէկ, շնորհակալ եմ, բարի գալուստ:

– Ինչպէ՞ս է ձեր առողջութիւնը:

– Է՜հ, տանկ-նանկ, կ'երթանք կոր:

– Շատ բարի. կ'ուզէի, տիկին Վարդուհի, գալ ձեզ հետ կիսուել, կարելի՞ է:

– Ի՞նչպէս, ի՞նչ ըսիք պարոն:

Այս հարցումը արժանացաւ մի պահ լռութեան, որի ընթացքում մի գուցէ թեթեւ զարմանային մի զեփիւռ շոյեց տիկին Վարդուհու միտքը... Այդ լռութիւնից Վարդանով կարծես զգաց, որ իր յայտնած ցանկութիւնը կարօտում է ճշդումի:

– Այսինքն, տիկին Վարդուհի, ուզում եմ պարզապէս գալ ձեզ հետ մի փոքր զրուցել:

Հայաստանում երբ ուզում են ուրիշի հետ հեռախօսով զրուցել, նախ, բնականաբար, թիւերը պիտի... «հաւաքեն»: Իսկ համալսարանի դասախօս-պրոֆեսորները ուսանողներին հրաւիրում են «իրենց տեղերը զբաղեցնել»:

Ահա ուրեմն, հայաստանցին մեզ առիթ կը տայ, որ աւելացնենք հոմանիշների մեր պաշարը:

Հեռախօսի համարներից զատ, ուրիշ մի պարագայում էլ կարելի է... «հաւաքել»:

Այն տարին Սփենքսի զօրութեամբ, դեռ կանգուն էր Սովետական կայսրութիւնը: Հայաստանի ճամբան անցնում էր Մոսկուայից: Շերեմեթեւօ օդակայանից մեզ տեղափոխում էին հեռաւոր մի ուրիշ օդակայան: Ինչ-ինչ պատճառներով պատահում էր որ մի լրիւ գիշեր անցկացնենք այդ օդակայանի անհիւրընկալ չոր տախտակից նստարանների վրայ: Այդ տարին ուրեմն կծկուած վիճակից մեզ ազատեց մոսկովեան լուսաբացը, ու ծմռկուած վիճակում տեղաւորուեցինք ռուսաց արագիլի թեւերի տակ: Մի ժամ անցաւ, եւ մեր ինքնաթիռը ցեխին կպած սպասում է: Կողքիս հարեւանի համբերութիւնը այլեւս սպառեց, եղունգները բաւականին կրծելուց յետոյ, դիմեց ծխախոտին: Հազիւ վառել էր, հրթիռի արագութեամբ վրայ հասաւ երիտասարդ «հոբէս»ը:

– Ընկե՛ր, չի կարելի ծխել, մարեցէք իսկոյն ձեր փափիրոզը: Սպասեցէք որ բարձրութիւնը հաւաքենք, նոր կարող էք ծխել:

Հայախօս «հոբէս»ը հեռացաւ, ինքնաթիռն էլ սկսեց շարժուել ու թռչել: Տաս-տասնհինգ րոպէից, երբ նորից մօտիցս անցաւ, հարց տուի.

– Ներողութիւն, օրիորդ, այդ ձեր ասած բարձրութիւնը ի՞նչով էք հաւաքում, բահո՞վ թէ «վեդրօ»յով (դոյլ):

Փոխան դասական ժպիտի, իր հա[illegible] հաւեց ու «պտպտալ»ով հեռացաւ:

◊◊◊

Պիտի ընդունել նաեւ, որ ֆրանսացի անուանի գրողներն էլ երբեմն նպաստել են իրենց գաղափարներով մեր ինքնութեան պահպանման: Քանի որ իրականում, աւելի սնուել-զօրացել ենք ֆրանսական կենսունակութեամբ, չենք կարող անտեսել Բոմարշէն՝ «Կը փութամ ծաղրել ամէն ինչ, որ ստիպուած չլինեմ լալ»:

Այլ խօսքով, եթէ լացը չի դարմանում մեր թերութիւնները եւ մանաւանդ մեր ազգային նախանձախնդրութեան պակասը, հարկ է ուրեմն վերջ դնենք մեր մայրենի լեզուի «պըզիւք»ների այս շարանին, ճաշակելով յուզիչ եւ զուարճալի մի հանդիպում, իբր ախորժահամ մի աղանդեր (տեսէռ):

Տարիներ առաջ Անդրանիկ Ծառուկեան գնում է Պաղեստին եւ Հայֆայում տեսակցում է Հալէպի որբանոցի իր տարաբախտ ընկերներից մէկին հետ, որ 40 տարիներից ի վեր բնակում ու գործում էր այդ արաբախօս քաղաքում: Եղեռնից ազատուած երկու ընկերները համբուրւում են, յուզւում, կատակում, վերյիշելով անցեալի դառն ու անուշ օրերը: Մի քանի ժամ տեւող այս ուխտագնացութեան համ տուող յետադարձից յետոյ, հրաժեշտի պահին, պայմանաւորւում են զիրար նորից հանդիպել: Հայֆայաբնակ ընկերը Ա. Ծառուկեանի ձեռքը սեղմելով ասում է.

– Ուրեմն, Անդրանիկ, վաղը միասին կ'ըլլանք, իրիկուայ 8-ին վրայէդ կ'անցնիմ:

Ծառուկեան մի պահ լուռ դիտում է ընկերոջ ու ժպիտը շուրթին պատասխանում՝

– Վրայէ՞ս կ'ուզես անցնիլ, աղէկ, սկզբունքով դէմ չեմ, սակայն ճաշակիդ կը մեղքնամ...:

«Վրայից ենք անցել», տակից ենք անցել... ի՞նչ փոյթ: Գոնէ մի պուտ «ծծղանք»: Քանի մեզ վրայ դեռ չի փլէ կեանքի գիշեր...

ԿԱՐՊԻՍ ՋՐԲԱՇԵԱՆ
Փարիզ

*) Mise en biere դարձուածքը նշանակում է «դագաղի մէջ դնել», մինչդեռ առանձին biere բառը «գարեջուր»:

**) La rive ֆրանսերէն նշանակում է եզերք, ափ:

ԱԶԳ

միջազգային

ԱՐԳԵԼՎԱԾ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐ

«Տոտալը»` «դ'Ամատո-Քենեդի» օրենքի փորձաքար

Ներկայումս, երբ համաշխարհային քաղաքականությունը բնութագրվում է նախ եւ առաջ Արեւմուտք-Արեւելք դիվանագիտական հակամարտությամբ, առավել հետաքրքրական է թվում Ռուսաստանի եւ Ֆրանսիայի փոխհարաբերությունների արդի փուլի առանձնահատկությունը: Այդ համագործակցությունը բնութագրվում է մերթ բացահայտ, մերթ քողարկված հակաամերիկյան ուղղվածությամբ` արթնացնելով պաշտոնական Վաշինգտոնի զայրույթը: Հայտնի մրցակցության պայմաններում, հինգերորդ հանրապետությունը փորձում է առավելագույնս հաստատել սեփական գործոնի կարեւորությունը Հին աշխարհամասում` վերադարձնելով ժամանակին կորցրած դիրքերը: Արեւմտա-միջերկրական միավորում ստեղծելու գաղափարի գործնական փլուզումը ստիպել է Ֆրանսիային որոնել նոր ճանապարհներ: Պատահական չէ Փարիզի վճռորոշ դերը «Մեծ ութնյակի» ստեղծման, ՌԴ-ին վարկատուների ակումբի անդամ դարձնելու, ինչպես նաեւ Հյուսիսատլանտյան դաշինքի ընդլայնման հետ կապված ՆԱՏՕ- Ռուսաստան հակասությունների որոշակի հարթեցման գործում: Ուստի պատահական չի կարելի համարել Ֆրանսիայի նախագահի այցը Մոսկվա, եւ այն պայմանավորվածությունները, որոնք ձեռք են բերվել Բորիս Ելցին-Ժակ Շիրակ հանդիպման ընթացքում: Համաձայնություն է ձեռք բերվել զգալիորեն ընդլայնել երկու երկրների առեւտրային կապերը, ինչպես նաեւ մշակել Ֆրանսիայի համապատասխան ներդրումային քաղաքականություն: Այժմ Ռուսաստանի եւ Ֆրանսիայի տնտեսական համագործակցությունը ընթանում է բավական դանդաղ, եւ հինգերորդ հանրապետության բաժինը Ռուսաստանի պայքարի առեւտրի ոլորտում կազմում է ընդամենը 3 տոկոս: Նման իրավիճակը շտկելու նպատակով այս ամիս Մոսկվա կժամանի Ֆրանսիայի վարչապետը: «Չսպասելով» բարձրաստիճան հյուրի այցելությանը Մոսկվան եւ Փարիզը օրերս ձեռնամուխ եղան մի քայլի, խիստ անհանգստություն պատճառելով Վաշինգտոնին: Խոսքը կիրակի օրը ստորագրված Իրանի եւ ֆրանսիական «Տոտալ», ռուսաստանյան «Գազպրոմ» եւ մալայզիական «Պետրոնաս» ընկերությունների Պարսից ծոցում գազի խոշոր հանքավայրեր շահագործելու պայմանագրի մասին է:

Դեռ 1997-ի հունիսին ամերիկյան սենատոր դ'Ամատոյի օգնական Գրեգ Ռիկմանն իր հայտնի «խորհրդով» դիմել էր եվրոպական մի շարք ընկերությունների եւ գլխավորապես ֆրանսիական «Տոտալին»` առաջարկելով հրաժարվել Իրանի եւ Լիբիայի տնտեսություններում ներդրումներ կատարելու քաղաքականությունից: Պարոն Ռիկմանը հայտարարել էր, որ նման քայլը կդիտվի որպես աջակցություն միջազգային ահաբեկչությանը, ուստի կպատժվի: Հիշեցնենք, որ 1996-ին ԱՄՆ-ի Կոնգրեսն ընդունեց «դ'Ամատո-Քենեդի» օրենքը, որն Իրանի եւ Լիբիայի հետ 40 մլն դոլարը գերազանցող համաձայնագրեր ստորագրելու դեպքում պատժամիջոցներ է նախատեսում ամերիկյան եւ արտասահմանյան տեսությունների ու ընկերությունների դեմ:

Այնուամենայնիվ, վերոհիշյալ երեք ընկերությունները վերջ ի վերջո Իրանի ազգային նավթային ընկերության հետ ստորագրեցին Սաութ Պարս ֆիլդ հանքավայրը շահագործելու պայմանագիրը: Գործարքի արժեքը 2 մլրդ դոլար է: «Տոտալի» բաժինը կազմելու է 40 տոկոս, իսկ «Գազպրոմի» եւ «Պետրոնասի» համապատասխանաբար 30 տոկոս: Գազի արդյունահանումը նախատեսվում է 2001-ին տարեկան 20 մլրդ խմ ծավալով:

Ըստ էության, գործարքը ինչ-որ չափով նաեւ «փորձնական» նշանակություն ունի: Փաստորեն առաջին անգամ հնարավորություն է ստեղծվել եվրոպական ընկերությունների դեմ գործնականորեն կիրառելու «դ'Ամատո-Քենեդի» օրենքը: «Տոտալի» պրեզիդենտ Տերի Դեմարեն համոզված է, որ օրենքը չի կարող կիրառվել ոչ ամերիկյան ընկերությունների դեմ: Միեւնույն ժամանակ, նա չի թաքցնում, որ «Գազպրոմի» ընտրությունը պարունակում էր ոչ միայն տնտեսական, այլ նաեւ քաղաքական մոտեցում: «Մենք պետք է սահմանափակեինք վտանգը», ասում է պրն Դեմարեն: Հավանաբար «Տոտալը» ենթադրում է, որ «Գազպրոմի» ներկայությունը կարող է մեղմել Վաշինգտոնի զայրույթը: Այլ տեղեկությունների համաձայն (ինչպես նշում է «Իզվեստիա» թերթը, հոկտեմբերի 1, 1997 թ.), հենց «Գազպրոմին» է պատկանում նման կազմով կոնսորցիում ստեղծելու նախաձեռնությունը: Անշուշտ, այս պարագայում Ռուսաստանը «կարող էր չբավարարվել» 30 տոկոսով, սակայն, փորձագետների կարծիքով, «սա մշակված քաղաքական քայլ էր»: Իրադարձությունների հնարավոր զարգացման դեպքում ակնհայտ է, որ դիվանագիտական պատերազմը նախ եւ առաջ կընթանա Վաշինգտոն-Փարիզ առանցքով, սակայն ԱՄՆ-ը կամա թե ակամա բախվելու է ողջ Եվրամիության հետ:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Կիպրոսը անտեսում է Թուրքիայի սպառնալիքները

Կիպրոսի նախագահ Գլավկոս Քլերիդեսը օրերս հայտարարել է, թե իր կառավարությունը որոշել է անտեսել Թուրքիայի սպառնալիքները եւ ուշադրությունը կենտրոնացնել կղզու անվտանգությունը եւ պաշտպանությունն ամրապնդելու աշխատանքներին: Նա հաստատել է այն տեղեկությունները, թե Հունաստանի օդուժը եւ ռազմածովային ջոկատները կմասնակցեն հոկտեմբերի կեսերին Կիպրոսում կայանալիք ռազմափորձերին, որոնք «մտահոգիչ» են նկատվում Անկարայի կողմից: Հնգօրյա զինավարժությունների վերջնական ժամկետը դեռեւս չի որոշվել:

Իսրայելի զինուժի հրամանատարը Թուրքիա կայցելի

Օրերս Իսրայելի բանակի աղբյուրները հաղորդել են, թե այս ամսվա առաջին կեսին Թուրքիա կայցելի Իսրայելի զինուժի գլխավոր հրամանատար գեներալ Ամնոն Շահակը` երկու երկրների ռազմական համագործակցությունն ամրապնդելու նպատակով: Ինչպես հայտնի է, արաբական աշխարհը եւ Իրանի իշխանությունները խստորեն դատապարտում են թուրք-իսրայելյան ռազմական համագործակցությունը:

Կստեղծվի մարդու իրավունքների եվրոպական նոր ատյան

Հոկտեմբերի 2-ին եվրախորհրդի աղբյուրները հայտնեցին, թե Մարդու իրավունքների եվրոպական ատյանը բարեփոխումների ենթարկելու որոշում է ընդունվել, եւ նոր ատյանը գործի կանցնի 1998 թ. նոյեմբերին: Նոր ատյանի իրավական ազդեցությունը կտարածվի Պորտուգալիայից մինչեւ Ռուսաստան: Բարեփոխումների շնորհիվ քաղաքացիներն իրավունք կունենան հարցերը ներկայացնել անմիջականորեն Ատյանին: Հարցերի մեծ մասը կքննարկեն 40 անդամ երկրներից եկած 7 դատավորներից բաղկացած դատակազմերը, եւ միայն հույժ կարեւոր հարցերի համար կկազմվեն 17 մասնագետներից բաղկացած դատակազմեր:

«ՌՈՅԹԵՐ»-«ԵՐԵՎԱՆ»

ՆԱՏՕ-ի ընդլայնման ծախսերն ո՞վ է հոգալու

2 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, RFI, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Գերմանիան համարում է , որ պետք է կասարել ՆԱՏՕ-ի դեպի արեւելք ընդլայնվելու իրատեսական հաշվարկներ եւ վերաբաշխել նորանդամ երկրների միացման արժեքը եվրոպական միության անդամների միջեւ: Այդպիսի հայտարարությամբ հանդես եկավ Գերմանիայի պաշտպանության նախարար Ֆոլկեր Ռյուեն: Մաաստրիխտում տեղի ունեցող ՆԱՏՕ-ի երկրների պաշտպանության նախարարների նիստի ժամանակ նա ասաց. «Մենք ողջունում ենք նորանդամ երկրներին, սակայն նխնդրենք, որ իրե՛նք վճարեն իրենց բանակների արդիականացման վճարը»: Ֆրանսիան հուլիսին արդեն հայտարարել էր, որ մտադիր չէ մի սանտիմ անգամ վճարել ՆԱՏՕ-ի ընդլայնման համար: Փարիզը պահանջում է նոր անդամներ ընդունելիս ՆԱՏՕ-ի ընդհանուր ծախսերը վերաբաշխել: Ինչ վերաբերում է ԱՄՆ-ին, ապա նա ընդլայնման արժեքը գնահատեց մոտավորապես 30 մլրդ դոլար` առաջիկա 10 տարվա ընթացքում` նշելով, որ ինքը կվճարի այդ գումարի չնչին մասը միայն: ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Խավիեր Սոլանան Մաաստրիխտում նույնպես հայտարարեց, թե նորանդամ երկրներն իրենց վրա պետք է վերցնեն դաշինքին միանալու ծախսերի մեծ մասը: Նա գումարներ չնշեց, սակայն շեշտեց, որ դրանք զգալիորեն պակաս կլինեն այն ծախսերից, որոնք կպահանջվեին այդ պետությունների անվտանգությունը դաշինքից դուրս ապահովելու համար: Լեհաստանի պաշտպանության փոխնախարարը հայտարարեց, որ իր երկիրը պատրաստ է հոգալ սպասվող ծախսերը: Իսկ Չեխիայի ներկայացուցիչը հայտնեց, որ Պրահան արդեն նախատեսել է ռազմական ծախսերը համախառն ներքին արդյունքի 1,7 տոկոսից հասցնել 2 տոկոսի:

Նորաձեւությունն ինչ-որ մեկի քմահաճույքը չէ

1969 թ. Լոնդոնի Պիկադիլիա-սկվերում ծնվեց գերկարճ շրջազգեստի նորաձեւությունը: «Մինի յուբկան» իսկական հեղաշրջում մտցրեց գեղագիտական ճաշակի, բարքերի մասին կայունացած պատկերացումների մեջ: Արդյո՞ք դա պատահականություն էր:

Զանազան հարցումները ցույց են տվել, որ ժամանակին նույնիսկ 39-45 տարեկան կանանց շրջանում գերկարճ շրջազգեստի 26 անգամ ավելի կողմնակից կար: Իսկ 11 տղամարդուց 10-ը նախապատվությունը տալիս էր գերկարճ շրջազգեստին: Կարճ շրջազգեստ սկսել են հագնել դեռեւս 1813 թ.: Շրջազգեստը կարճացավ նաեւ 1920 թ., երբ ավարտվել էր Առաջին համաշխարհային պատերազմը: Նորաձեւության հոգեբանները դա բացատրում են նախ եւ առաջ նրանով, որ մարդկության արական մասի երկարատեւ բացակայությունը, ինչպես նաեւ սերունդ շարունակելու բնական ձգտումը կանանց ապրումներին ու տվայտանքներին հաղորդել էր մի նոր իմաստ ու բովանդակություն: Նրանք ձգտում էին ամեն կերպ արժանանալ տղամարդկանց ուշադրությանն ու խրախուսանքին:

1969 թ., երբ չկար պատերազմ, շրջազգեստը կարճացավ, այն էլ նախկինի համեմատ 16 սմ: Ո՞րն էր դրա պատճառը, ինչո՞ւ գերկարճ շրջազգեստը դարձավ զանգվածային ընդօրինակման այդքան հրապուրիչ նմուշ: Հայտնի մշակութաբան Դիտերը, վեր հանելով բարքերի ու հոգեբանության մեջ տեղի ունեցած փոփոխությունները, գրում է. «Կինը գտնվում է խիստ աննպաստ ու անհրապույր վիճակում: Նա ձգտում է ամուսին, սիրած տղամարդ ունենալ... Ինքը փնտրել, նշանվել կամ պարզապես մերձենալ գրեթե չի կարող, ստիպված պետք է սպասի այնքան, մինչեւ ինչ-որ մեկը նրան հայտնաբերի: Նման անհայտությունը, կախվածությունը ճակատագրի քմահաճույքից նրան ձեռ չի տալիս, առաջացնում է միայն տագնապի անխուսափելի զգացում: Եվ ահա բոլոր այն աղջիկները, ովքեր ձգտում են արագ «հայտնաբերվել», հնարում են զանազան միջոցներ, որպեսզի գրավեն տղամարդկանց ուշադրությունը, նվաճեն նրանց սրտերը»:

Առհասարակ, տղամարդիկ այսօր նախապատվությունը տալիս են ակտիվ, նախաձեռնող ու հեշտահաղորդակից աղջիկներին: Ներփակ, անհաղորդակից ու ոչ ժպտերես լինելը դարձել է արատ, հաճախ ընկալվում է որպես սեփական թերարժեքությունը քողարկող ինչ-որ պաշտպանամիջոց: Իհարկե, երբեմն նույն նախաձեռնողականությունը հանգում է ծայրահեղության: Ամենօրյա կյանքում տեսնում ենք, թե ինչպես որոշ հայ աղջիկների գերնախաձեռնողական վարքը հանգեցնում է տղամարդկանց սովորույթների զինանոցի «բռնագրավմանը»: Արդյունքում ձեւավորվում է բոլորիս համար այնքան տհաճ կնոջ տղամարդաբարո վարքը: Արեւմուտքում այս հոգետեղաշարժը արդեն 1970-ական թթ. առաջացրեց հակառակ միտում` կնոջ հեզաքնքույշ մեղմության ու ներքին գեղեցկության, հմայքի ընդգծման հասարակական, անհատական խորին պահանջ: Անմիջապես դա նկատեց նորաձեւության արտասովոր գիտակ Քրիս Մակլոյը: Նա ստեղծեց «պրեմաման» նորաձեւությունը, որը յուրովի ընդօրինակում էր հղիության կերպարը: Սկսեցին արտադրվել ծալավորված շրջազգեստներ, որոնք ստեղծում էին հղիության արտաքին տպավորություն: Մակլոյը գրում է. «Այդ հագուստը ստիպում է զգալ ինչպես Աստվածամայր: Այդպիսի աղջկա առաջ բացվում են բոլոր դռները, նրա հետ բոլորը սիրալիր են»:

1970 թթ. մյուս նորույթներից էր նաեւ «դեռահասի ոճը», որի ակտիվ մուտքը հասարակական կյանք շատ բան փոխեց մեր, հատկապես կանացիական սանրվածքի մասին ունեցած պատկերացումների մեջ: Դրա պատճառներից մեկը հոգեբանները տեսնում են արագաճի, սեռական հասունացման արագացման երեւույթների մեջ: Այսօր նկատելի է, թե ինչպես 13 տարեկան աղջնակը իր վարքով ու ներաշխարհով կարծես թե երեկվա 17 տարեկանն է, որը ձգտում է դուրս գալ, շահել տղաների համակրանքն ու սերը, իր հասակակից տղաներից պահանջում է նախաձեռնողական վերաբերմունք: Նման վերաբերմունքի բացակայությունն այդ աղջնակին հաճախ ստիպում է ընտրել տարիքով ավելի մեծ տղայի, երիտասարդի: Դրա հետեւանքով ուժեղանում է մրցակցությունը տարբեր սերունդների միջեւ տղամարդկանց սրտերը «նվաճելու» ոլորտում: Հասուն աղջիկը կամ կինը հարկադրված է երիտասարդանալ այդ ուժգին մրցակցությանը դիմակայելու համար: Սակայն այն, ինչ Արեւմուտքում է կատարվել, մեզանում «ուշացած» իր արձագանքով, նույնպես սկսում է ազդել հասարակական բարքերի ու հոգեբանության վրա:

Հազիվ թե մեկը գտնվի, որ նորաձեւությունը համարի սոսկ անհատական քմահաճույքի կամ զուտ երեւակայության ազատ խաղի մեխանիկական արդյունք: Նորաձեւությունը, նախ եւ առաջ, հնարավորություն է տալիս խուսափել ամրացած սովորությունների ու բարքերի բռնապետությունից, ընդլայնելու սեփական «ես»-ի ինքնարտահայտման եզրերը: Դա չի նշանակում, թե կարելի է կուրորեն հետեւել նորաձեւությանը` ղեկավարվելով «լավ է առաջատարների հետ լինել անհամեստ, քան թե ձուլվել միօրինակ բազմությանը» մտքով: Չմոռանանք, հաճախ գերմոդայիկ լինելը ցույց է տալիս, որ մարդը ձգտում է ավելին երեւալ, քան իրականում է, քողարկել ոչ միայն իր ֆիզիկական, այլեւ հոգեւոր թերությունները: Իսկ ստացվում է ճիշտ հակառակը. թերությունները ոչ թե հաջողվում է քողարկել, այլ հրապարակավ ցուցադրել: Չարժե լինել խաղաշիկնիկ, որը կողմնորոշվում է միայն ու միայն ուրիշներով:

ՄԱՐԻՆԱ ՊԱՊԻԿՅԱՆ
ՄԱՆՈՒԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Անվերջ սովորել եւ կատարելագործվել. այս էր հանճարեղ արվեստագետի նշանաբանը։ Ինչպես հայտնի է Կոմիտասի բնատուր, թովիչ տեմբր ունեցող ձայնը գեղարվեստական կատարելության հասավ Բեռլինում, ուր նա միաժամանակ զբաղվում էր նաեւ իր ձայնի մշակմամբ։

«...Ժամանակից օգուտ քաղելով, գրում է Կոմիտասը Բեռլինից, կամեցա եւ մի այլ թերի կողմս լրացնել առնում եմ երգեցողության դասեր, որոնք անհրաժեշտ են ճեմարանական խմբի ձայները մշակելու եւ կոկելու համար։ Ուսուցչապետս փորձեց ձայնս եւ որոշեց, որ ես բարիտոն եմ եւ ամբողջովին ամփոփում եմ բարձր տենորի եւ ստորին բարիտոնի ամբողջ տարածությունը քսան աստիճան. ձայնիս մեջ ձուլվում է միանգամայն թե տենորի ճկունությունը եւ թե բարիտոնի փափկությունը»։

Արվեստագետ Հակոբ Ասատրյանն իր հերթին այսպես է արտահայտվել Կոմիտասի եւ նրա ձայնի մասին.

«Մեսրոպ եւ Կոմիտաս. մեր պատմության թատերաբեմին վրա հայտնվեցան ժամանակով տարբեր, բայց խորքին մեջ նույնքան ճգնաժամային ու բախտորոշ օրերու մեջ, երբ իբրեւ ժողովուրդ մեր ազգային գոյությունը վտանգող մահացու շարժումներ, մեր շուրջի օղակը ավելի սեղմելու վրա էին։ Կոմիտաս ոչ միայն օժտված էր հայ երգը որպես հավաքականորեն կծնի աղոթելու անհրաժեշտությունը։ Արդեն երկրորդական կմնա համաքը, երբ մարդս ներշնչումով է, որ մղված է աղոթելու։ Եվ երբ արտասուքի հուզման եւ խոր լռության մեջ Կոմիտասը սկսավ մեղմաձայն եւ արտառուչ «Տեր ողորմյան» աղերսելով «Տխուր աշխարհիս խաղաղություն, ազգիս հայոց ազատություն», ծայր առավ հեկեկանք մը ամեն կողմե, որը հնար չէր զսպել։ Հայ երգի հոյակապ վարպետը համակ զգայնություն էր. չեմ կարծեր, որ երբեւէ իր համերգներուն մեջ հոգի ու աղերս դրած ըլլար, որքան այդ օրը։ Իր երգը սկսավ արցունքով եւ վերջացուց հեկեկանքով։ Կուլայինք ամենքս ալ տղու պես։ Եվ այդ երբեք բռնազբոսիկ չէր, ընդհակառակը հակառակ զսպումի ամեն ճիգերու, կուգար մեր տանջված հոգիներու խորքերեն եւ հուզումն դրդող ներքին հորձանքներեն։ Տարաբախտ Կոմիտասը թերեւս իր ամբողջ կյանքին մեջ այնքան հուզիչ երգած չէր երբեք «Տեր ողորմյան»։ Որովհետեւ մինչդեռ ամեն անգամ «ի պաշտոնե» երգած էր այն ուրիշներու ցավերուն, սուգին առ ի մխիթարություն, այս անգամ սակայն «Տեր ողորմյան» կերգեր իր խոկ վերքին ու հույզերուն համար... Այդ օր Կոմիտաս գերազանցեց իրեն»։

«Աստված եթե հայոց ձայնը չլսի, ապա ո՞ւմ ձայնն է լսելու»

Աշխարհի արվեստագետները Կոմիտասի ձայնի մասին

«Ճեմարան մտած օրից երգող եւ Ս. Տաճարի աջ կողմի ընկնող ձայնեղ մանուկներից մեկն էի։ Երբ Գեւորգ Դ. Վեհարանից իջնում էր Ս. Տաճար, ես եւ իմ մի ձայնեղ ընկերս կանգնում էինք նրա Աթոռի առաջ եւ երգում։ Մեր երգելու ժամանակ ծերունի Հայրապետի արցունքները գլորվում էին եւ թավալվելով երկար ու ճերմակ մորուքի վրայով՝ թաքնվում էին փիլոնի ծալքերի մեջ».-Կոմիտաս։

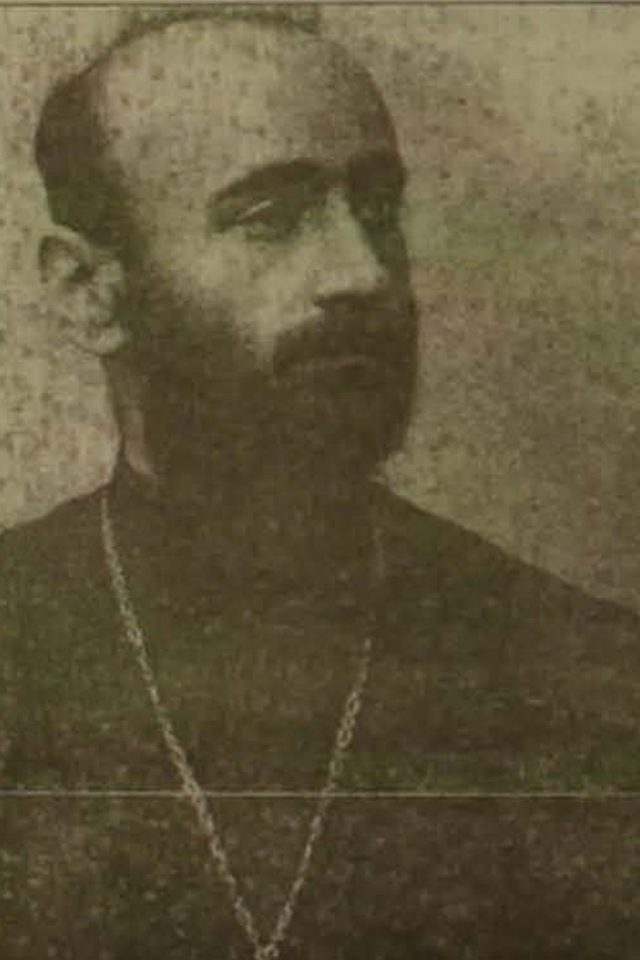

Ժամանակակիցները բարձր են գնահատել Կոմիտասի կատարողական արվեստը։ Աշխարհահռչակ թավջութակահար Պաբլո Կազալսի ասիստենտ, նշանավոր կատարող, դիրիժոր եւ ստեղծագործող Տիրան Ալեքսանյանը լսելով Կոմիտասին հիացած ասել է. «Աշխարհի առաջին երգիչն է այս մարդը։ Այս տեսակ երգիչ ես դեռ չեմ լսած, կենդանի նվագարան մըն է»։

Շահան Պերպերյանը, որը Կոմիտասի մտերիմներից էր եւ նրա արվեստը գերազանց վերլուծողներից մեկը, գրել է. «Գեղեցիկ ձայներ շատ եղած են ու կան, իրեններեն ավելի գեղեցիկներն ալ ապահովաբար շատ։ Բայց իրեն պես երգիչներ շատ քիչ եկած են աշխարհ ու պիտի գան։ Սքանչելի կերպով կը բարձրանար, կը տարածվեր, կը տիրակալեր իր ձայնը անհասնում շունչե մը բռնված, տարված։ Ձայն մը չէր այդ, հոգի մըն էր»։

Իսկ այժմ տեսնենք, թե ինչ է գրում Արշակ Չոպանյանը. «Կյանքիս ամենեն հզոր, ամենեն անմոռանալի տպավորություններեն մին կը մնա միշտ այն, որ զոր ունեցա Կոմիտասը առաջին անգամ տեսած ու լսած օրս։ Արտակարգ երգիչ էր ան, հայ երգին մեր օրով մեծագույն արտահայտիչը։ Անոնց համար, որ իրեն չեն լսած, որեւէ նկարագրություն գաղափար չի կրնար տալ անոր երգեցողական հանճարին վրա։

...Օ՜հ, իր «Տիրամայրը», իր «Տեր ողորմյան», «Սայլն այն իջաներ» աստվածային էջեր են մեր հին քերթության, աստվածային երաժշտությամբ մը լուսավորված, Աստուծմե ուղղակի ներշնչված երգիչե մը հոգեդայլայլված... Գեղարվեստական շատ քիչ զգայություն կը հիշեմ կրած ըլլա կյանքիս մեջ ու սակայն շատ մեծ արվեստագետներ լսած ըլլալու բախտն ունեցած եմ այնքան բարձրորեն հուզիչ որքան այդ միստիկ տաղերու կոմիտասյան երգեցողության պահուն զգացված հոգեկան անհուն ու երանավետ սարսուռը։ Անհնար է չարտասվել։ Եվ ես Փարիզի հայկական եկեղեցվույն մեջ տեսեր եմ նույնիսկ Ալեքսանդր Մանթաշյանի, Համբարձում Մելիքյանի պես դրական մտքով ու հուժկու կազմով մարդիկ, որ զայն լսելու ատեն կուլային»։

...տելու եւ վերարտադրելու բացառիկ հանճարով, այլեւ զայն արտահայտելու նույնքան բացառիկ ձայնով մը։ Ձայն, որ իր էության խորերեն կուգար, հսկա լեռան մը խորհրդավոր կողերեն բխող պաղ ջրի երակին պես արծաթափայլ, ու կերպար հուզելու կամ զովացնելու իրեն ունկնդրող բազմահազար հոգիները։ Ձայն, որ համակ անկեղծություն եւ աղոթում էր, որ կը թվի թե մեր դարավոր պատմության եւ ավանդության իբր դաշնավոր համադրություն բյուրեղացումն իսկ էր անոնց բոլորին։ Ուրիշ ինչպես կարելի է բացատրել այդ ձայնը, որի շնորհիվ ազգովին ինքնաճանաչության անօրինակ ցնցում մը ապրեցանք դարասկզբին։ Անդիմադրելի էր իր ձայնին ազդեցությունը։ Անոր պատճառած արբեցությունը ժամանակ չի կրնար մարել»։

Չանղըր...։ Անունն անգամ սարսուռ է ազդում ամեն մի հայի վրա եւ մարդ ակամա փշաքաղվում է։ Չանղըրըն այն վայրն է, որտեղ տարագրյալ մտավորականությունն իր կյանքի վերջին շաբաթներն ապրեց եղեռնական մահից առաջ։ Չանղըրըն տխուր էջերից մեկն է հայ մարտիրոսագրության պատմության մեջ։ Այնտեղ էր տարվել եւ նահատակվել հայ մտավորականության ընտրանին՝ Վարուժանը, Սեւակը եւ շատ ու շատ ուրիշներ։ Եվ ահա 1915-ի ապրիլին, եռօրյա տաժանագին ճանապարհորդությունից հետո հարյուր քսանհինգ կալանավոր մտավորականներ, որոնց թվում եւ Կոմիտասը, հասնում են Չանղըր։

«Մեկեն, գրում են իրենց տարագրության հուշերում հրաշքով վերադարձող Կոմիտասի մտերիմ ընկերները, մեր խումբին մեջ ներշնչումի մը

Միայն հայերը չէ, որ հիացել են մեր հանճարեղ հայրենակցով։ Ահա մի քանի քաղվածք արտասահմանյան մամուլից.

Լոզանում կազմակերպված մի երեկույթի առիթով Կոմիտասի կատարած հայկական երգերի մասին շվեյցարական թերթերը գրել են. «Հայաստանը մեր երկրի նման լեռների ու հովիտների քույր մի երկիր է, սակայն հայերը ինչ հրաշալիքներ են ստեղծել իրենց բնության ներշնչումներից, մինչդեռ մենք...»։

Սորբոնի համալսարանի պրոֆեսոր Ֆրիդերիկ Մակլերը իր աշխատություններից մեկում գրել է. «1914-ին Փարիզի երաժշտական միջազգային համագումարում, ուր հավաքվել էին տիեզերքի գլխավոր երաժշտագետները, Կոմիտասը տվեց հայ ժողովրդական եւ հոգեւոր երգերի մի համերգ՝ հիացմունք պատճառելով ներկա երաժշտական հեղինակություններին։ Իսկ երբ նստեց դաշնամուրի առջեւ մեղմորեն երգելու հայկական երգերը, բոլորս մնացինք քարացած, եւ այնտեղ տիրեց այն վեհաշուք հմայքը, այն գերագույն պարզությունը, որ բխում է հայկական երաժշտությունից»։

Այդ նույն թվականին, համագումարից անմիջապես հետո, մասնակից անդամների հատուկ խնդրանքով Կոմիտասը կազմակերպում է երաժշտական մի հավաքույթ։ Ֆինլանդիայի ներկայացուցիչ Իլմարի Քրոնը վերին աստիճանի հուզված կոմիտասյան կատարումից, նրան ասել է. «Աստված ձեր ժողովրդին ազատություն եւ անդորրություն տա, որպեսզի կարողանա գեղարվեստի մեջ ազատորեն սավառնել եւ մարդկային կյանքի համար պիտանի բաներ անել»։

Իսկ Վիեննայի հայտնի պրոֆեսոր Ադլերը գրել է. «Ես չգիտեմ, Աստված եթե՝ հայոց ձայնը չլսի, ապա ում ձայնն է լսելու»։

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

«Ես ձեզ ասում եմ, կգա ոգու սով»

Ամենաերգված բանաստեղծին հյուր

Սպասված է Իսահակյանական շաբաթը, որը ավանդական է դարձել։ Եվ տուն-թանգարանը այն ամեն անգամ անցկացնում է մի խորագրով։ Այս տարի ընտրվեց «Վարպետի կենացը» խորագիրը, որ նվիրվում է բանաստեղծի ծննդյան 122 եւ մահվան 40-ամյակին։ Իսկ ծննդյան ու մահվան միջեւ մի ողջ մոլորակ էր տիեզերական բանաստեղծի, մի մարդու կյանք, որը ծագեց Շիրակի Ղազարապատից։ Նա ծաղկեց պանդխտության դառը պտուղները, թափառեց Մերձավոր Արեւելքում, երազեց Աթենքի Ակրոպոլի բարձունքում, Ռիալտոյի «կամուրջին»։ Ուր էլ եղավ, մորմոքվեց հայրենիքի կարոտից եւ վերադարձի նախօրեին, 1935-ին գրեց. «Պիտի փարվիմ չքնաղ լանջին»։ Այս մտորումներով տուն-թանգարանում ցուցանմուշից ցուցանմուշ անցան ավանդական օրվա մասնակիցները։ Մի անգամ եւս մտենալով ու խորհելով դարասկզբից բանաստեղծի արտահայտած մտքին. «Ես ձեզ ասում եմ, կգա ոգու սով»։

Իրոք, ի՞նչ էր խորհում եւ որ ժամանակը նկատի ուներ։ Երկրից-երկիր անցած բանաստեղծը, որը Գեւորգյան ճեմարանից հետո բնագրերով էր կարդացել Պետրարքային, Վեռլենին եւ այլոց, միշտ ձուլված պահելով հոգին հայրենիքի պատկերին, կյանքի կեսից ավելին ապրեց Հայաստանից դուրս եւ երեւի հազար անգամ դառնացած հարցրեց ինքն իրեն ու Աբու Լալային. «Ի՞նչ ենք թողել մենք, որ կարոտանքով ցանկանք մեր դարձը»։ «Քարավանների պես գալու, անցնելու են սերունդները։ Եվ միշտ կարոտանքով են դառնալու Իսահակյանին, նրա մանիներին, հոդվածներին, հուշերին, նովելներին, գեղջկուհուն տուն կանչող մանկալին, նրա ամենապարզ, ամենաբանաստեղծական բառերին», ողջունելով հյուրերին, ասաց ակադեմիկոս Լեւոն Հախվերդյանը, որին էլ տրվեց վարպետի կենացը բարձրացնելու պատիվը։

Իսահակյանի հիշատակին էր բացվել եւ հարեւան սենյակի պատանի ստեղծագործողների ցուցահանդեսը։ Եվ կտավներում, եւ օրվա հանդիսության մթնոլորտի մեջ գերիշխողը Իսահակյանն էր, նրա ազատատենչ ոգին, նրա մագաղաթյա դեմքը, իսահակյանական պոեզիան, ամենաերգված բանաստեղծի խոսքերով երգերը, նրա մասին վարպետի տանը ժամանակին հյուրընկալվածների հուշերը։ Նորից ու նորից վարպետի հարկի տակ նշվեց 1939 թվականի սեպտեմբերը, երբ «Սասունցի Դավիթ» էպոսի տոնահանդեսին հնչող երրորդ անունը Իսահակյան էր, տոնահանդեսի վրա իշխող Իսահակյանն էր։ Հուշեր պատմեց Սիլվա Կապուտիկյանը։ Ընթերցվեցին տողեր նրա նամակներից, գրողների հուշ-մտորումները բանաստեղծի մասին։ Իսկ օրն ավարտվեց էլեգիկ մի տխրությամբ, որի խորքում փոթորկվում ու դեռ փոթորկվում է մոլորակն անխաթար տեսնելու իսահակյանական ողբերգությունը։

ԱՐՓԵՆ ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ

ԿԻՆՈ

Ռուբեն Մամուլյանին նվիրված փառատոնը բացվեց

Երեկ Հայաստանի կինոյի տանը սկիզբ առավ համաշխարհային համբավ ունեցող կինոռեժիսոր Ռուբեն Մամուլյանի 100-ամյակին նվիրված փառատոնը։

Այն կտեւի մինչեւ հոկտեմբերի 10-ը ներառյալ։ Փառատոնի ընթացքում կցուցադրվեն ռեժիսորի հայ հանդիսատեսին ինչպես ծանոթ, այնպես էլ անհայտ ֆիլմեր։ Ցուցադրումներին կնախորդեն Ամերիկայից Հայաստան ժամանած դոկտոր Տիգրան Գույումջյանի դասախոսությունները։

Փառատոնը եզրափակվելու է Ռուբեն Մամուլյանի՝ արվեստին նվիրված գիտաժողովով։ Հայաստանում Ռուբեն Մամուլյանի ֆիլմերի փառատոնի կազմակերպիչներն են մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարարությունը, կինեմատոգրաֆիստների միությունը, Ամերիկյան համալսարանը եւ Հայաստանի կինոգետների եւ կինոլրագրողների նորաստեղծ ասոցիացիան, ինչով վերջինս սկիզբ է դնում իր գործունեությանը։ Մեծահամբավ ռեժիսոր Ռուբեն Մամուլյանի ֆիլմերը ԱՄՆ-ից Հայաստան են բերվել Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի նախաձեռնությամբ։

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ

Տիկնիկները, կոլաժները եւ գրաֆիկական աշխատանքները Կամերային թատրոնում

Կամերային թատրոնի պատկերասրահը գործում է արդեն 4 տարի, որի ընթացքում բացվել են 60-ից ավելի ցուցահանդեսներ։ Պատկերասրահի այս սեզոնը բացեց Նառա Ստեփանյանը՝ իր «Ես գեղեցիկ եմ» խորագիրը կրող տիկնիկների, կոլաժների, գրաֆիկական աշխատանքների անհատական ցուցահանդեսով։

Նառա Ստեփանյանն ավարտել է Փանոս Թերլեմեզյանի անվան նկարչական ուսումնարանը, մասնակցել է մի շարք ցուցահանդեսների տարբեր երկրներում (1989 թ.՝ Կրակովի տիկնիկների ցուցահանդես, 1991 թ.՝ Ս. Պետերբուրգի գրաֆիկական աշխատանքների ցուցահանդես, 1992 թ.՝ Արգենտինա)։

Արվեստի մարդու համար ոչինչ ավելորդ չէ։ Նա կարող է մեզ համար ոչ պետքական իրերից ստեղծել արվեստի նմուշներ՝ արտացոլելով իր հոգեւոր աշխարհը։ Նառա Ստեփանյանի տիկնիկները ֆանտայի թիթեղյա տուփերից էին պատրաստված։ Թելի կտորները, ապակու, կերամիկայի, մետաղի բեկորները օգտագործված էին կոլաժների մեջ։ Հետաքրքիր էին շախմատները, որոնց ֆիգուրները մագնիսական էին (նույնպես պատրաստված թիթեղյա տուփերից), եւ որոնցով շախմատիստները խաղացել են երեւանյան շախմատի օլիմպիադայի ժամանակ։ Կոլաժների տաք գույները, կոլաժ-հայելու անդրադարձները, «Նամակներ» գրաֆիկական շարքը բարություն եւ ջերմություն էին փոխանցում դիտողին, իսկ իրեն գեղեցիկ համարող փոքրիկ, բայց եւ անօգնական մարդուկն ամուր կառչել էր քարին՝ այն համարելով իր ապավենը։ Այդ մարդուկն իր բուլությամբ, անպաշտպանվածությամբ եւ կողքին ուժեղին տեսնելու ցանկությամբ էր գեղեցիկ, քանզի այդպիսին պետք է լինի կինը։ Այդպիսին է Նառա Ստեփանյան կինն իր էությամբ։

Ա. Ն.

Մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Մրցանակները գտան տերերին

Առաջնությունների հանդիսավոր փակումը

«Մոսկվա» կինոթատրոնի դահլիճում տեղի ունեցավ մինչեւ 16 եւ 18 տարեկան շախմատիստների աշխարհի առաջնությունների հանդիսավոր փակումը:

ՖԻԴԵ-ի փոխնախագահ, Հայաստանի շախմատի ֆեդերացիայի նախագահ Վանիկ Զաքարյանն իր խոսքում ասաց, որ առաջնությունները, որոնց մասնակցում էին 65 երկրների շուրջ 250 տղաներ եւ աղջիկներ, իրադարձություն էին մեր հանրապետության շախմատային կյանքում: Դրանք անցան իրոք տոնական մթնոլորտում: Մեծ է կազմակերպիչների Երեւանի քաղաքապետարանի, ՀՀ կապի նախարարության կատարած աշխատանքը: Շատ բան արեցին հովանավորները «Կոկա կոլա» ընկերության դուստր ձեռնարկությունը, «Ֆիլիպ Մորիս»-ի տեղական ներկայացուցչությունը, «Շիրակինվեստբանկ»-ը: Մրցումները բարձր մակարդակով անցնելուն նպաստեցին «Էրեբունի» հյուրանոցի, «Մոսկվա» կինոթատրոնի տնօրենությունները: Ընդհանրապես առաջնությունները սպասարկող բոլոր օղակները, այդ թվում՝ նաեւ մրցավարական կոլեգիան, գործեցին հստակորեն: Պրն Զաքարյանը շնորհակալություն հայտնեց բոլոր նրանց, ովքեր կազմակերպել էին, ովքեր անցկացրեցին մրցումները: Այնուհետեւ Վ. Զաքարյանը, ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարար Արմեն Սմբատյանը, առաջնությունների գլխավոր մրցավար Աշոտ Վարդապետյանն ու նրա տեղակալ, հարավսլավացի Դիմիտրի Բելիցան մեդալները հանձնեցին առաջին երեք տեղերը գրաված շախմատիստներին: Կազմակերպիչները, հովանավորները, տարբեր կազմակերպություններ բազմաթիվ նվերներ հանձնեցին մրցանակակիրներին: Հուշանվերներով պարգեւատրվեցին նաեւ 4-8-րդ տեղեր գրաված մասնակիցները:

Երեկոյի վերջում Վ. Զաքարյանը համոզմունք հայտնեց, որ Երեւանյան այս հանդիպումը իր շարունակությունը կունենա, չէ՞ որ մեզանում շախմատային միջոցառումներ հաճախ են անցկացվում: Ապա նա առաջնությունները հայտարարեց փակված:

Երեւանյան առաջնություններն անցան պատմության գիրկը:

Ընթերցողների ուշադրությանն ենք ներկայացնում մինչեւ 18 տարեկանների առաջնությունում խաղացված երկու պարտիա: Մեկը աշխարհի չեմպիոն Ռուսլան Պոնոմարյովինն է: Հիշեցնենք, որ ուկրաինացի շախմատիստը ընդամենը 14 տարեկան է: Բայց դա չխանգարեց, որ նա իրենից 3-4 տարով մեծերի հետ պայքարում վստահորեն գրավի առաջին տեղը: Մյուսը 17-ամյա Կարեն Ասրյանինն է: Երեւանցին մրցաշարի ավարտից մի քանի տուր առաջ գլխավորում էր աղյուսակը, սակայն հետագայում զիջեց դիրքերը եւ, ի վերջո, գրավեց չորրորդ տեղը: Կարծում ենք, այս երկու շախմատիստները, ինչպես նաեւ Երեւանյան առաջնությունների շատ մասնակիցներ, տարիներ հետո հաջողությունների կհասնեն նաեւ «մեծ» շախմատում:

Ա. Իլյուշին-Ռ. Պոնոմարյով

1.d4 ♘f6 2.c4 c5 3.d5 b5 4.cb5 a6 5.f3 g6 6.e4 ♗g7 7.♘a3 0-0 8.♘e2 e6 9.♘c3 ♗b7 10.♗c4 ab5 11.♘ab5

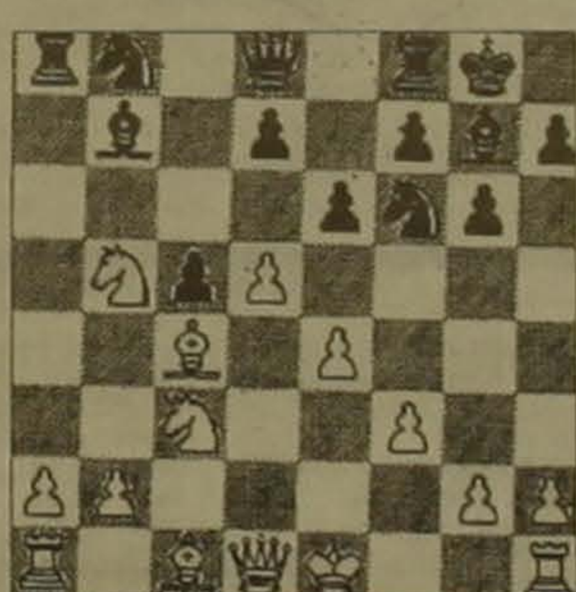

11...♘d5 12.♗d5 ed5 13.ed5 ♖e8 14.♔f2 c4 15.g3 ♕b6 16.♔g2 ♘a6 17.♕g1 ♕a5 18.♗e3 ♖e3 19.♕e3 ♘b4 20.♖ad1 ♘d5 21.♘d5 ♕b5 22.♘c7 ♕b2 23.♖d2 ♕a3 24.♕a3 ♖a3 25.♖b1 ♗f3 26.♔f2 ♗c6 27.♖b8 ♗f8 28.♘b5 ♖a5 29.♘d6 c3 30.♖c2 ♔g7 31.♘e8 ♔h6 32.♖c3 ♖a2 33.♔e3 ♗e7 34.h4 ♔h5 35.♖d3 ♗c5 0-1

Ա. Մոտիլեվ-Կ. Ասրյան

1.e4 c6 2.d4 d5 3.e5 ♗f5 4.♘f3 e6 5.♗e2 ♘e7 6.0-0 c5 7.c4 dc4 8.♘c3 ♘ec6 9.♗g5 f6 10.ef6 gf6 11.♗e3 cd4 12.♗d4 ♖g8 13.♖e1 ♘a6 14.♗c4 ♘c7 15.♕b3 ♘d4 16.♘d4 ♕d4 17.♘b5 ♘b5 18.♗e6

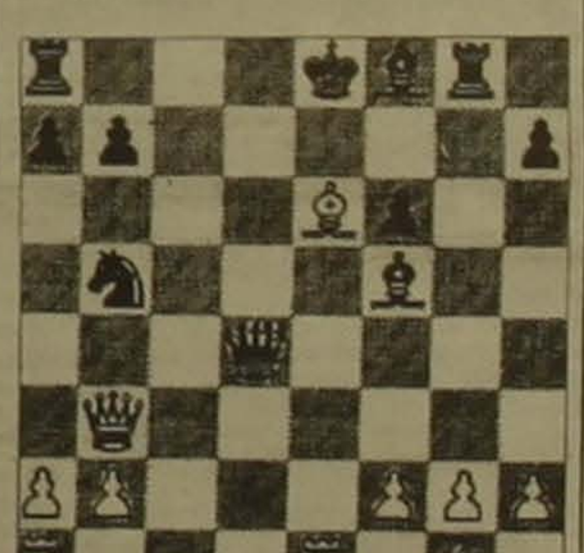

18...♖g2 19.♔g2 ♗e4 20.♔h3 ♘d6 21.♗d5 f5 22.f3 ♕g7 23.fe4 ♕g4 0-1

Հաղթողներին որոշում են գործակիցները

Ավարտվեց Երեւանյան միջազգային մրցաշարը

«Երեւանյան շախմատային աշուն» փառատոնի միջազգային մրցաշարն ինչ-որ չափով մնաց մեր մայրաքաղաքում անցկացված պատանեկան առաջնությունների ստվերում: Իսկ այն բավականին ներկայացուցչական էր. ութ երկրներ ներկայացնող 46 շախմատիստների թվում էին 3 միջազգային գրոսմայստերներ, ՖԻԴԵ-ի եւ ազգային վարպետներ...

Շվեյցարական խաղակարգով, ինը տուրով անցկացված մրցաշարը բավականին հետաքրքիր պայքարում անցավ: Առաջին-երկրորդ տեղերը բաժանեցին երկուսը՝ միջազգային գրոսմայստեր Ալեքսանդր Ֆոմինիխը (Ռուսաստան) եւ միջազգային վարպետ Գեորգի Բագատուրովը (Վրաստան): Երկու շախմատիստներն էլ մրցաշարն անցկացրեցին առանց պարտության (5-ական հաղթանակ եւ 4-ական ոչ-ոքի), վաստակեցին 7-ական միավոր: Ըստ գործակիցների աղյուսակի հաղթող հռչակվեց Ֆոմինիխը: Երրորդ մրցանակակիրն որոշելիս նույնպես հարկ եղավ հաշվի առնել լրացուցիչ ցուցանիշները, քանի որ 6,5-ական միավոր ունեին միջազգային վարպետ Մելիքսեթ Խաչիյանը եւ Մհեր Հովհաննիսյանը (երկուսն էլ Հայաստան): Երրորդ տեղը շնորհվեց Խաչիյանին: 4-րդ տեղը գրաված երիտասարդ Հովհաննիսյանը լրացրեց նաեւ միջազգային վարպետի նորման: 6-ական միավորով 5-8-րդ տեղերում են Ալեքսանդր Դղեբուաձեն (Վրաստան), Ռոման Հակոբովը (Հայաստան), Չանգ Չոնգը եւ Լի Շիլոնգը (Չինաստան):

Սահմանված էին տասնմեկ դրամական մրցանակներ, որոնք հանձնվեցին աչքի ընկած շախմատիստներին:

Մեզ հետաքրքրում էր նաեւ մեր հանրապետության երկու ուժեղագույն շախմատիստուհիների խաղը: Գրոսմայստեր Էլինա Դանիելյանը վաստակեց 4,5, իսկ Գոհար Հլղաթյանը 4 միավոր:

«Մենք դեռ կհանդիպենք...»

Մրցաշարի ավարտից հետո երկու հաղթողներին խնդրեցինք հայտնել իրենց կարծիքը:

Ալեքսանդր Ֆոմինիխ.- Երեւան եկա [illegible]՝ աշխարհի պատանեկան առաջնությանը մասնակցող Մոնղոլիայի շախմատիստների հետ: Երբ իմացա այս մրցումների մասին, տրամադրվեցի հեղինակավոր կազմով մրցաշարի մասնակցելու. ցավոք, այս անգամ Երեւանյան միջազգայինը շատ ուժեղ կազմ չունեցավ: Ինչեւէ, մրցաշարն ինձ որոշ չափով օգնեց պատրաստվելու տարեվերջին անցկացվելիք աշխարհի առաջնությանը: Իհարկե, ուրախ եմ, որ կարողացա նվաճել առաջին տեղը: Հիմնական մրցակիցներս Գեորգի Բագատուրովն ու Մելիքսեթ Խաչիյանն էին: Իսկ Մհեր Հովհաննիսյանի չորրորդ տեղը իրոք որ անսպասելի էր: Ուզում եմ նշել, որ մրցումները շատ լավ էին կազմակերպված, ամեն ինչ բարձր մակարդակով էր:

Գեորգի Բագատուրով.- Ամեն անգամ հաճույքով եմ գալիս Երեւան: Ափսոս, որ այս մրցաշարում շատ ուժեղ կազմ հավաքել չհաջողվեց, ավելի հետաքրքիր կլիներ խաղալը: Բայց ոչինչ, այդպես էլ է պատահում: Ուրախ եմ նշել, որ այս մի քանի տարիների ընթացքում Հայաստանի ունեցած շախմատային ավանդույթները ոչ միայն պահպանվում են, այլեւ զարգանում: Ամեն ինչ բարձր մակարդակով է կազմակերպվում, լավ է անցկացվում: Պատրաստ եմ էլի ու էլի գալ Հայաստան, հանդիպել իմ լավ ընկերներին ու շախմատ խաղալ: Ափսոս վերջին տուրում կորցրեցի առաջին մրցանակը, այն էլ՝ գործակիցներով: Բայց երկրորդ մրցանակն էլ վատ չէ:

ԵՐԵՎԱՆ

Հայությանը միավորող նախաձեռնություն

Երեկ Երեւանում ավարտվեց համահայկական խաղերի համաշխարհային կոմիտեի (ՀԽՀԿ) առաջին նստաշրջանը, որին մասնակցեցին Կոմիտեի անդամները Երեւանից, Ստեփանակերտից, Բեյրութից, Թեհրանից, Նիկոսիայից, Փարիզից, Լոս Անջելեսից, Տորոնտոյից, Բրյուսելից, Հոնկոնգից, այլ քաղաքներից:

Օրակարգում 1999 թ. Երեւանում Համահայկական առաջին խաղերի անցկացման հետ կապված հարցերն էին, թվով 28-ը: Նստաշրջանի մասնակիցները լսեցին Կոմիտեի նախագահ Աշոտ Մելիք-Շահնազարյանի տեղեկատվությունը Կոմիտեի՝ իր գոյության հինգ ամիսների ընթացքում կատարած աշխատանքների մասին, խաղերի ծրագրի մեջ մտնող մարզաձեւերի ազգային մի շարք ֆեդերացիաների նախագահների զեկույցները: Ի դեպ, խաղերի ծրագրում տեղ են գտել թեթեւ աթլետիկան, թենիսը, սեղանի թենիսը, ֆուտբոլը, վոլեյբոլը, բասկետբոլը, շախմատը: Որոշ ֆեդերացիաներ մտադրություն ունեն 1998 թ. առանձին մարզաձեւերի գծով համահայկական մրցումներ անցկացնել: Կոմիտեի անդամները ողջունեցին այդ մտադրությունը: Երեւանի՝ որպես Համահայկական խաղերի մայրաքաղաքի հնարավորություններին ծանոթացրեց քաղաքապետարանի մշակույթի եւ սպորտի վարչության պետի տեղակալ Վաղինակ Սարգսյանը: Կոմիտեի անդամները նշեցին, որ մարզադաշտերը, մարզասրահները պետք է վերականգնել:

Նստաշրջանի մասնակիցները ընդունեցին առաջիկա երկու տարում նախատեսվող կազմակերպչական միջոցառումների պլանը: Որոշվեց ստեղծել մի շարք մասնագիտացված հանձնաժողովներ, ինչը առավել հստակություն կմտցնի աշխատանքների մեջ: Ընդունվեցին որոշումներ Համաշխարհային կոմիտեի եւ նրա Գործկոմի կառուցվածքի ճշգրտման վերաբերյալ: Վերջին նիստերում քննարկվեցին Կոմիտեի անդամ քաղաքների խորհուրդների տարբեր մարմինների հետ համագործակցության, ֆինանսական պարտավորությունների, խաղերի ֆոնդի ստեղծման, իրավական կարգավիճակի եւ այլեւայլ հարցեր:

Երեկ նստաշրջանի մասնակիցներին ընդունեց Նորին սուրբ օծություն Տեր Տեր Գարեգին Ա կաթողիկոսը: Վեհափառ Հայրապետը խրախուսեց խաղերի անցկացումը, բարձր գնահատեց հայությանը միավորող այդ գաղափարը: Հանդիպման ավարտին Գարեգին Ա-ն օրհնեց ողջունելի ձեռնարկը: Նույն օրը նրանց ընդունեց նաեւ մշակույթի, երիտասարդության եւ սպորտի հարցերի նախարար Արմեն Սմբատյանը: Նա Կոմիտեի անդամներին հաջողություններ մաղթեց իրենց առջեւ դրված նպատակների իրականացման գործում:

ՀԽՀԿ-ի 2-րդ նստաշրջանը որոշվեց անցկացնել Երեւանում, հաջորդ տարվա հոկտեմբերի սկզբին:

Չեմպիոնների գավաթի խաղարկության երկրորդ տուրը

Խումբ A

«Պարմա» (Իտալիա)-«Գալաթասարայ» (Թուրքիա)՝ 2-0
«Բորուսիա» (Գերմանիա)-«Սպարտա» (Չեխիա)՝ 4-1

Խումբ B

«Մանչեսթեր Յունայթեդ» (Անգլիա)-«Յուվենտուս» (Իտալիա)՝ 3-2
«Ֆեյենորդ» (Հոլանդիա)-«Կոշիցե» (Սլովակիա)՝ 2-0

Խումբ C

«Բարսելոնա» (Իսպանիա)-«Էյնդհովեն» (Հոլանդիա)՝ 2-2
«Դինամո» (Ուկրաինա)-«Նյուքասլ Յունայթեդ» (Անգլիա)՝ 2-2

Խումբ D

«Պորտո» (Պորտուգալիա)-«Ռեալ» (Իսպանիա)՝ 0-2
«Ռոզենբորգ» (Նորվեգիա)-«Օլիմպիկոս» (Հունաստան)՝ 5-1

Խումբ E

«Գյոթեբորգ» (Շվեդիա)-«Բավարիա» (Գերմանիա)՝ 1-3
«Բեշիքթաշ» (Թուրքիա)-«Պարի Սեն Ժերմեն» (Ֆրանսիա)՝ 3-1

Խումբ F

«Մոնակո» (Ֆրանսիա)-«Բայեր» (Գերմանիա)՝ 4-0
«Լյերս» (Բելգիա)-«Սպորտինգ» (Պորտուգալիա)՝ 1-1

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

Բեջանյան Համբարձումի ընտանիքը իր խորին շնորհակալությունն է հայտնում Երեւանի շտապ օգնության գիտաբժշկական կենտրոնի ղեկավարությանը եւ վերակենդանացման բաժնի անձնակազմին:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

մեկ սենյականոց բնակարան 9 հարկանի շենքի 8-րդ հարկում, Խորենացու փողոցում:

Զանգահարել 23-37-96

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

մեկ սենյականոց բնակարան Կոմիտասի փողոցում, 5 հարկանի շենքի 5-րդ հարկում (Արաբկիր հանրախանութի շենքում):

Զանգահարել 23-34-35

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կորել է Մյասնիկյանի տեսական ռեգիստրում գրանցված «Էրեբունի-94» ՍՊ ընկերության գր. թիվ 27311000041, թիվ ՕԱ000526 վկայականը:

Համարել անվավեր:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:

Զանգահարել 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

սեփական երկհարկանի շենքի 2-րդ հարկը բաղկացած երեք սենյակից: Երկու կողմից սեփական հողատարածք 300 քառ. մետր ընդհանուր մակերեսով: Երկու ավտոտնակ, մուտքը առանձին:

Հասցեն Զրաշաս 68 (ԳԱ հետեւի մասում): Հեռախոս 52-54-39

ՆՅՈՒ ՎԻՆԴ

375002 Երեւան, Ամիրյան 15,
(Օրբիտա խանութի շենքում)
հեռ. / ֆաքս 537703
586604

ԱՅՍՕՐ ՎԱՃԱՌՔՈՒՄ

Կենցաղային օդափոխիչներ

Պատի սպլիտ համակարգեր

	դրամ	մ²
SAMSUNG ASH 1206ERH	520000	40
FUNAI FC-90SS	410800	30
FUNAI FC-90SH	462800	30
FUNAI FC-120SH	572000	40
FUNAI FC-180SH	832000	50
FUNAI FC-240SH	884000	60
FUJI RSW-97R	504400	30
FUJI RSW-127R	579800	40
FUJI RSW-177R	858000	50
FUJI RSW-247R	910000	60
TOSHIBA RAS-13SKHKX/SA	689000	45
TOSHIBA RAS-10SKX/SA	546000	35
L G LS-5126 DHL	546000	40
SAMSUNG ASH 1206ERH	572000	40

Երկխցանոց սպլիտ համակարգեր

	դրամ	մ²
FUNAI FC-180 2SH 2x30	910000	
FUNAI FC-240 2SH 2x40	1092000	
Պատուհանային օդափոխիչներ		
TOSHIBA RAC-09PSW WINDOW	254800	25
TOSHIBA RAC-09YH(SW)	322400	25
TOSHIBA RAC-12YH(SW)	361400	40
Շարժական օդափոխիչներ		
FUNAI 7500 C	390000	25
FUNAI 3500 C	353600	18
MIZUSHI S 1645 I	1118000	40
MIZUSHI S 1665	1144000	40
MIZUSHI S 1665	1144000	40
MIZUSHI S 1945 I	1284400	50
Ավտոմեքենայի օդափոխիչ		
FIVE STAR	452400	

Համակարգիչներ

Համակարգչային բլոկի մեկ տարվա երաշխիք

CPU	RAM	HDD	FDD	Video card	Գինը դրամ
AMD K5-P133	8 EDO	1,08Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	413100
AMD K5-P133	16 EDO	1,08Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	432990
AMD K5-P166	8 EDO	1,08Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	430440
AMD K5-P166	16 EDO	1,08Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	446760
AMD K6-P166	8 EDO	1,08Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	453900
AMD K6-P166	16 EDO	1,08Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	467160
Intel P-100	8 EDO	1.2 Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	424320
Intel P-100	16 EDO	1.2 Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	435540
Intel P-120	8 EDO	1.2 Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	431970
Intel P-120	16 EDO	1.2 Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	445230
Intel P-150	8 EDO	1.2 Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	434520
Intel P-150	16 EDO	1.2 Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	447780
Intel P-166	8 EDO	1.2 Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	461550
Intel P-166	16 EDO	1.2 Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	473790
Intel P-166 MMX	8 EDO	1.2 Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	496230
Intel P-166 MMX	16 EDO	1.2 Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	508470
Intel P-200 MMX	8 EDO	1.2 Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	568140
Intel P-200 MMX	16 EDO	1.2 Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	580380
Intel P-200 PRO	8 EDO	1.2 Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	778770
Intel P-200 PRO	16 EDO	1.2 Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	797640
IntelPentiumIIP233	16 EDO	1.2 Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	826200
IntelPentiumIIP233	32 EDO	1.2 Gb	3,5"	1 Mb, S3 Trio 64V+, PCI	870060

Բոլոր մոդելների կազմի մեջ մտնում են Monitor FUNAI 14", keyboard 101 key KB 8861 w/click: Պատվիրատուի խնդրանքով կոմպյուտերի կոնֆիգուրացիան կարող է փոփոխվել: Գնելով կոմպյուտեր, Դուք նվեր կստանաք Mouse SPC 2bt, mouse pad PVC.

Հեռախոսներ

Ավտոմատ հեռախոսակայաններ		
PANASONIC	KX-TD 1232	765000
PANASONIC	KX-T 30810	205530
SAMSUNG	KP308HMSCHA(KSU	197880
Թվային եւ անալոգային հեռախոսակայաններ		
PANASONIC	KX-T 7250	57120
PANASONIC	KX-T 7040	70380
PANASONIC	KX-T 7130	85680
PANASONIC	KX-T 7033	73950
PANASONIC	KX-T 7030	56100
PANASONIC	KX-T 7050	48450
PANASONIC	KX-T 2365	38760
LG	GS-690	16320
Բազմագիծ հեռախոսակայաններ		
PANASONIC	KX-T 3155 B	63750
PANASONIC	KX-T 3281 B	74460
Ռադիոհեռախոսներ		
FUNAI	9090	92310
PANASONIC	KX-T 9180	192780
Փոքր ԱՀԿ-ների լրացուցիչ սարքավորումներ		
PANASONIC	KX-TD 170 X	221850
PANASONIC	KX-TD 180 X	112200
PANASONIC	KX-TD 192 X	117300
Ֆաքսիմիլային սարքեր		
PANASONIC	KX-F 580	201450
PANASONIC	KX-F 1100	363120
SAMSUNG	SF-2800	243780
SAMSUNG	SF-2900 M	234090
SAMSUNG	5500 CART	112710
BROTHER	1500 M	460020

Կենցաղային սարքեր

	դրամ
ՍԱՌՆԱՐԱՆՆԵՐ	
ARISTON B 450L (RD) SX	481440
ARISTON EDNF 480 (EU)	514080
ZANUSSI ZFC 25/11RD	612510
ARISTON OKDF 290 NFL	343230
ARISTON OKRF 3100	341190
ARISTON OKRF 3300 NFL	457470
ARISTON OKRF 3300 L	366690
ARISTON OKRF 3100 NFLD	446250
ԼՎԱՑՔԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ	
ARDO WD 1000 L	276420
ARDO WD 800 LX	281520
ARISTON ABS 636 TX IT	311610
ARISTON AI 858 CTX	369750
ARISTON AL 1456 TX R	378420
ARISTON AL 957 TX ST R	345780
INDESIT WG 835 TX R	276930
INDESIT WGD 934 TX R	337620
INDESIT WT 600 U	309570
ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԵՎ ԳԱԶԱՅԻՆ ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐ	
ARISTON MC (W) GR	631380
ELECTROLUX EK 5146	317220
ELECTROLUX EK 5160	478890
ELECTROLUX EK 6171	1100070
ZANUSSI Z 55 BGS	254490
ZANUSSI Z 66 XMS	326400
ԱՓՍԵ ԼՎԱՑՈՂ ՄԵՔԵՆԱ	
ARISTON KLS 45	374340
ՋՐԱՏԱՔԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐ	
BOILER MTO 100	74460
BOILER MTO 80	65790
BOILER MTV 80	65790
ՓՈՇԵԿՈՒԼՆԵՐ	
DAEWOO RC 705D	69870
DELONGHI M 31	138720
DELONGHI PENTA ELECTR.	272850
DELONGHI PENTA VAP	232560
DELONGHI XTC12	78540
DELONGHI XTC13E	101490
DELONGHI XTC14E	105570
DELONGHI XW 1200 PD	69360
MOULINEX AK 2	81090
MOULINEX AK 3	88740
PHILIPS 8735	94860
SAMSUNG TC 9014 V	80580
SAMSUNG TC 9015 V	88740
ՄԻԿՐՈԱԼԻՔԱՅԻՆ ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐ	
FUNAI MO 888 TT	85680
FUNAI MO 888 VT	78540
GOLD STAR MS 1735T	84660
MOULINEX Y 85	331500
SAMSUNG CE 735GR	119850
SAMSUNG G 643CR	114750
SAMSUNG M 945R	111180
SANYO EM G 400	238680
ՋԵՌՈՑՆԵՐ	
ARISTON FG 21(BK)	202470
ARISTON FM 11F (WH)	172890
ARISTON FM 21(IX)	179520
ARISTON HM 27V(BR)	276930
ARISTON FM 37V(BR)	243780
ԿՈՆՎԵԿՑԻՈՆ ՎԱՌԱՐԱՆ	
IMARFLEX CF 9301	45390
ՖՐԻՏՅՈՒՐՆԻՑԱՆԵՐ	
TEFAL 3192	
Супер классик 1000	52530
TEFAL 3677	
Универсал 1250	116280
TEFAL 3686	
Макси Квадра 1250	87720
TEFAL 8204 Классик	43860
TEFAL 8254 Снэк	37740
TEFAL 8322798 Квадро 700	53550
TEFAL 319679	59670
ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ	
MOULINEX W 17	53550
ՍՐՃԵՓ	
MOULINEX AM 7	53040
ՍՐՃԱՂԱՑ	
MOULINEX 843	13770
ԽՈՀԱՆՈՑԱՅԻՆ ԿՈՄԲԱՅՆՆԵՐ	
MOULINEX A 77 R B.	69360
MOULINEX A 77 R D.	84150
ՄՍԱՂԱՑ	
MOULINEX 133	49980
ՏՈՍՏԵՐ	
MOULINEX AG 7	22950
ՕԴԱՓՈԽԻՉ	
DELONGHI MVA 303	21930
ԱՐԴՈՒԿՆԵՐ	
MOULINEX AL 9	58650
MOULINEX X 66	40800
ՖԵՆԵՐ	
KRUPS 442	17340
MOULINEX L72	6630
MOULINEX L73	7140
MOULINEX T05	10200
PHILIPS HP 4369 FL	18870
PHILIPS HP 4383	11730
PHILIPS HP 4395	21420
ԷԼ. ԴԱՆԱԿ	
PHILIPS HR 2571	10200
ԷԼ. ՍԱՓՐԻՉՆԵՐ	
PHILIPS 4830 RC/ AC	52020
PHILIPS 5870 RC/ AC	85170
ԷԼ. ԹԵՅՆԻԿՆԵՐ	
MOULINEX D02	16830
MOULINEX D03	20400
MOULINEX A 91	20400
MOULINEX AZ 1	25500
TEFAL 78690	22950
TEFAL 78695	34170
TEFAL 91605	20400
TEFAL 91640 GOLD EL.	31620
ՓՈՔՐ ՓՈՒՌԵՐ	
GOLD STAR HB 202 CE	84660
GOLD STAR HB 152 CE	76500

Համակարգչային սարքեր

Monitor	
MONO 14" DTK	63750
NOOS 14" 1430SL	102000
SAMSUNG 14" CQB4147L	127500
FUNAI 14" 1448GA	114750
FUNAI 15" 1564 GD	168300
SAMSUNG 15" CGB5607L	223890
SAMSUNG 15" CMB 5477L	223890
SONY 17" 200SFT	612000
COMPAQ 20" QV200AM	637500
Motherboards	
Motherboard Pentium AL 575	38250
Motherboard Pentium 512K 2 DIMM TX OCTEK	61710
M/B 512K OCTEK RHINO 12VIA	56892
Motherboard Pentium 430VX 512K 2 DIMM (PC PARTNER)	59670
Motherboard Pentium P51430TX-250 TITANIUM	84660
Motherboard Pentium P61440FX COMANDER PRO	128520
Motherboard PENTIUM II FIC 440FX	138075
CPU	
P-133 AMD K5 w/HEATSINK	54570
P-166 AMD K5 w/HEATSINK	69870
P-166 AMD K6 w/HEATSINK	93905
INTEL PENTIUM CPU 120Mhz BOX/HEATSINK	66810
INTEL PENTIUM CPU 150Mhz BOX/HEATSINK	80580
INTEL PENTIUM CPU 166Mhz BOX/HEATSINK	88634
INTEL PENTIUM CPU 166Mhz w/MMX BOX/HEATSINK	106092
INTEL PENTIUM CPU 200Mhz w/MMX BOX/HEATSINK	178173
INTEL PENTIUM CPU 200Mhz PRO BOX/HEATSINK	334050
CPU Intel PENTIUM II P-233	371550
Memory (72 pin)	
SIMM: 4 Mb EDO-60 ns (NEC)	11220
SIMM: 8 Mb EDO-60 ns (SIEMENS)	16862
SIMM: 16 Mb EDO-60 ns (PANASONIC)	38250
Hard Drives IDE	
HDD 1Gb QUANTUM	92820
HDD 1.08 Gb SAMSUNG WN 310820 A	93840
HDD 1.2 Gb SEAGATE	98940
HDD 1.7 Gb FUJITSU	107100
HDD 1.7 GB SEAGATE	107100
HDD 2.1 GB QUANTUM	112200
HDD 2.1 GB SAMSUNG	112200
HDD 2.5 GB SEAGATE	120934
HDD 3.2 GB IBM	126806
HDD 4.3 GB IBM	147370
Multimedia	
Sound Cards	
CREATIVE SB16 VIBRA CT2961 PNP	32130
CREATIVE SB32 CT3671 PnP	49960
VIBRA 16FM1 SOUND CARD W/FM RADIO	37230
Active Speakers	
YS200 MULTIMEDIA	10663
AIWA SC-C27 (1W+1W) 20W PMPO	12240
AIWA SC-C57 (5W+5W) 80W PMPO	37740
AIWA TS-CD20 w/SW(10W+5W+5W)190W PMPO	66810
CD-ROMs	
TORISHAN 8xSPEED CD-ROM DRIVE	34680
TOSHIBA 12xSPEED CD-ROM DRIVE	44377
PHILIPS 12xSPEED CD-ROM DRIVE	56100
NEC 16xSPEED CD-ROM DRIVE	61200
SONY 16xSPEED CD-ROM DRIVE	62752
ACER 24xSPEED CD-ROM DRIVE	62730
Cards	
1Mb PCI S3 TRIO 64V+ w/MPEG	14685
2Mb PCI S3 VIRGE 3D w/MPEG	20597
4Mb PCI S3 VIRGE 3D w/MPEG	26087
2Mb DIAMOND EDGE 3D 2200 w/GAMES PORT	29580
512 Kb SOJ EDO (256x116) SIEMENS	2000
Network Accessories	
Cable CENTRONICS I/Printers	1071
Cable POWER 2 PIN	1339
Cable for CD-ROM	803
D-LINK 16BIT ETHERNET CARD DE220CT	16320
Connector RJ-45	1071
Keyboard	
K/b KB 8861, w/click	8670
K/b clickWin.95 104 SMK8861	9690
MembranceWin.95.104 SMK8001	9690
Casings	
Mini Midle 1628	24480
Mini Tower 202N	24480
Mini Tower 787D	31620
Mini Tower KN800	41310
MPC 889 Multimedia White	61710
FDD	
FDD 3.5" MITSUMI	14790
Mouse	
SPC 2 bt	3570
MITSUMI 2 bt	4080
FUNAI 2 bt (Ergonomic)	5100
Mouse pad with picture/colour PVC	1071
Mouse Pad colour fabric	560
Diskettes	
3.5" 1.44 Mb TDK (carton)	459
Microphone	
CREATIVE MC 1000	11220
Printer	
EPSON LX-1050+ (Dot Matrix)	158100
EPSON FX-1170 (Dot Matrix)	244800
CANON BJC-210 SP (color) 720x360 dpi (Inkjet)	122400
HP LJ 5L (LaserJet)	269790
HP LJ 6L (LaserJet)	316200
HP LJ 5 (LaserJet)	049070
Printer Accessories	
CANON BC-03 INK Cartridge	14280
CANON BC-05 COLOR Cartridge	15300
Modem	
ZYXEL U-1496E+ 19.2 ext voice, V32, V42 MNP-4, V42bis MNP-5	132600
Copier & Accessories	
CANON FC-230	321300
TOSHIBA Main Equipment 1210 (complete set)	481440
TOSHIBA Black developer D-1210	13770
TOSHIBA Black toner T-120P (1/10)	11730
TOSHIBA Drum OD 1210	46410
TOSHIBA Main Equipment 1350	810900
TOSHIBA Black toner T-1350E (1/4)	16830
Cartridge CANON E-16 I/FC-230	51000

ՏԵՍԱՁԱՅՆԱՍԱՐՔԵՐ

	դրամ
Հեռուստացույցներ	
AKAI CT-1417 D	112200
AKAI CT-20WKD	169320
AKAI CT-2107 D	161160
FUNAI TV-2000 AMK 10	154020
FUNAI 2100 AMK 10	170850
FUNAI 2100 TMK 8	177480
FUNAI TV-2500 AMK 8	239190
FUNAI TV-2500 TMK 8	233070
SONY KV G 21M1	234600
PHILIPS 29PT 9111	957270
SAMSUNG CK-5038 ZR	169830
SAMSUNG CK-5085 ZBR	181050
SAMSUNG CK-5339 ZR	191250
SAMSUNG CK-5385 TBR	234090
SAMSUNG CK-5338 ZR	188700
SAMSUNG CK-5366 ZR	219300
SAMSUNG CK-5399 ZR	236640
SAMSUNG CK-5399 TR	244290
SAMSUNG CS7277PTR	612000
SAMSUNG CS721APTRWBp	688500
TOSHIBA 2050XS	172890
TOSHIBA 2165 XR	210120
TOSHIBA 2185XR	239700
TOSHIBA 32W 3DXR	1129650
SHARP 14 LSC	138720
SHARP 20 LSC	181560
PANASONIC 14S 10R	165240
PANASONIC TC-14L10R	161160
PANASONIC TC-2150RS	255000
PANASONIC TC-21S 10R	249900
PANASONIC TX25V70T	424320
GOLDSTAR CF-14E20	136170
GOLDSTAR CF-14D60	138720
GOLDSTAR CF-20E60B	151160
GOLDSTAR CF-21E20B	168190
GOLDSTAR CF-21E60B	189720
GOLDSTAR CF-21D70B	181560
DISTAR 14	109650
SANSUI SV-M2110R	148920
Տեսաձայնագրիչներ	
AKAI G 245 EDG	135150
AKAI G 420 EDG	140250
AKAI G 440 EDG	142800
FUNAI V 8008 CM	107100
PANASONIC SD-300 AM	160650
PANASONIC NV-SD320 AM	170850
SONY SLV-X 315	147900
SONY SLV-X 715	178500
SAMSUNG SVR-35D	132600
SAMSUNG SVR-45D	140250
SAMSUNG SVR-75D	158100
SAMSUNG SVR-85D	168300
SHARP VC MA31	130050
SHARP VC-MA55	158100
TOSHIBA V-204G	130050
TOSHIBA VK-60J	247350
TOSHIBA V-206R	122400
TOSHIBA V-454G	161160
TOSHIBA V-405W	163200
GOLDSTAR S12HW	124950
PHILIPS 296/55	122400
Ձայնագրող տեսափլեյերներ	
AKAI VS-R 160EDG	91800
AKAI VS-R 88 K	94350
AKAI VS-R 1700	88740
SAMSUNG SVR-11G	91800
GOLDSTAR RN 830 AW	91290
TOSHIBA C3 CZ	100980
FUNAI VIP 5000 HC	80070
AKAI VS-P 1700	84150
Տեսախցիկներ	
SAMSUNG VP-K70	275400
SAMSUNG VP-K80	311100
Երաժշտական կենտրոններ	
AKAI S/ST RX-690	175950
JVC MX-D 5T C/W	224400
JVC CA-S 700R	410550
JVC MX-D 3S C/W	206550
JVC MX-S20E	218790
MINI LG F-59	162180
MINI LG F-M100A	120360
MINI PHILIPS FW 332	189720
MINI PHILIPS FW 335/34G	168810
MINI PHILIPS FW 362/34	208080
MINI SAMSUNG MAX-440	145350
MINI SAMSUNG MAX-550	182580
MINI SAMSUNG MAX-630	234600
MINI SAMSUNG MM 26	137700
Ռադիո-մագնիտոֆոններ	
RCDR PHILIPS-AZ 8070/14	81600
RCDR PANASONIC RX-DT530	114750
RCDR PANASONIC RX-ED90GCK	224400
PANASONIC RX-FS430	34170
PANASONIC RX-CT 990	107100
PANASONIC RX-CT 870	63750
Ա - փլեյերներ	
AKAI PM-F75 A/P	61200
AKAI PM-R55 A/P	56100
PLAYER PHILIPS AQ 6562/14	17850
PLAYER SONY WM-EX356	30600
PLAYER SONY WM-FX353EE	35700
PLAYER SONY WM-FX355EE	40800
CD - փլեյեր	
AKAI PDX65	58650
Ավտոմագնիտոֆոն	
SONY XR -1953 EE	

53-77-03
58-66-04

Ընդունվում են բոլոր տեսակի տեխնիկայի նախնական պատվերներ

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 677. Տպաքանակը 3000. Ստորագրված է տպագրության 3.10.1997. Գինը 100 դրամ